

TOKAJ-HEGYALJA EGYETEM

**A Tanítsunk Magyarorszáért program hatásainak
vizsgálata**

Konzulens:

Dr. Kökényesi Nikoletta Judit
egyetemi docens

Készítette:

Bodor Vivien
Tanító szakos hallgató

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
A Tanítsunk Magyarorszáért program elméleti háttere.....	5
A mentorálás történeti és elméleti háttere	7
Tanítsunk Magyarorszáért program bemutatása	11
Mentorprogram	12
Csatlakozás a programhoz	12
Mentorálás a gyakorlatban	14
Mentor- hallgató képzés (TM1)	14
Mentor-hallgató képzés (TM2)	16
Élménynap	17
Fókuszban az ismerkedés.....	18
A mentoráltak önismeretének fejlesztés	20
Kreatív foglalkozás	22
Pályaorientációs foglalkozás.....	24
Sportfoglalkozás	26
Asszociációs készségfejlesztés a Dixit kártyajáték segítségével	28
Pályaválasztást segítő kirándulás	29
Pályaválasztási dilemmák közös feldolgozása.....	31
Intézmény választás előkészületei	32
Összegzés	34
Befejezés	36
Mellékletek.....	39
1.sz. melléklet	39
2.sz. melléklet	40
3.sz. melléklet	41
Irodalomjegyzék.....	42

Bevezetés

Amikor felmerült a kérdés, hogy ki milyen szakdolgozati témát választ, számomra nem volt kérdés, hogy olyat szeretnék, ami mélyebben foglalkoztat. A gyerekek mindig is közel álltak hozzám, ami valószínűleg annak volt köszönhető, hogy mindig volt a környezetemben legalább egy közülük. Már az óvodában tudtam, hogy tanító szeretnék lenni. Középiskolának ezért is választottam a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnáziumot, ahol pedagógia szakon végeztem. Az iskola nem csupán az érettségire készített fel, hanem lehetővé tette, hogy óvodáskorú gyermekekkel foglalkozzunk. A miskolci óvodában foglalkozásokat is tarthattunk a gyerekeknek, valamint gondoskodtunk róluk. Ez az óvoda egy válogatott gyerekeket foglalkoztató intézmény volt, így nem is éreztem azt, hogy bármi nehézség is adódhatna ebben a szakmában. Nyáron kötelező gyakorlaton kellett részt vennünk egy általunk szabadon választott óvodában. A golopi intézményt választottam, mert én is itt élek a családommal. Itt már közel sem volt olyan egyszerű a helyzet, mint a másik helyen. A gyerekek 80%-a hátrányos helyzetű családból származott. Nehéz dolgom volt velük, viszont nagyon a szívemhez nőttek. Éreztem, hogy ezek a gyerekek nagyon tudnak szeretni és szükségük van arra, hogy szeretve legyenek. Ez még jobban megerősítette bennem azt, hogy jó úton haladok és továbbra is gyerekekkel szeretnék foglalkozni, pontosabban olyan gyerekekkel, akiknek az otthoni körülmények nem tudnak biztonságot, szeretetet teremteni.

Ekkor döntöttem úgy, hogy jelentkezem a Tokaj-Hegyalja Egyetemre, tanító szakra. Az intézmény lehetővé tette számomra, hogy részt vegyek a Tanítsunk Magyarorszáért programban, amely alkalmat kínált arra, hogy célzottan hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozzak. A program célja nem az, hogy tanítsuk a gyerekeket, hanem az, hogy beszélgessünk velük, szerezzünk nekik élményeket. Ezt a feladatot nagyon testhezállónak éreztem.

Nagyon szívemen viselem a hátrányos helyzetű tanulók sorsát. Szakdolgozatomban ezért is szeretném a Tanítsunk Magyarorszáért program minden részletét ismertetni és bemutatni, hogy rám milyen hatással volt és miben fejlődtem a programban való részvétel során.

A hátrányos helyzetű emberek problémája már mondhatni egyidős az emberiséggel és napjainkban is globális szinten van jelen. Manapság sok szervezet foglalkozik a támogatásukkal, felkarolásukkal. A probléma intézményes szinten is jelen van. Az iskolák számára sokszor nehézséget okoz az ilyen helyzetből származó gyerekek oktatása. A

nehézségek sokszor nem csak a tanulásban nyilvánulnak meg, hanem már az osztályba való beilleszkedés is problémát okoz a rászoruló tanulóknak. Ennek fő oka az ingerszegény környezet. Dolgozatomban szeretnék kitérni arra, hogy vannak olyan hátrányos helyzetű tanulók, akik jó képességekkel rendelkeznek, ennek ellenére az otthoni körülmények miatt nem tudnak a tanulásra koncentrálni, ebben tud segítséget nyújtani a program. Az ő támogatásukra, fejlesztésükre és segítségükre keresem a megoldást.

A Tanítsunk Magyarorszáért program elméleti háttere

A Tanítsunk Magyarorszáért program a társadalom egyik fő problémáját kívánja orvosolni, a hátrányos helyzetet és annak oktatáspolitikai megnyilvánulásait. Kozma Tamás szerint oktatáspolitikai szempontból azokat a gyerekeket és fiatalokat tekinthetjük hátrányos helyzetűnek, akik már az alapfokú oktatás során iskolai kudarcot szenvedtek, megbuktak és/vagy lemorzsolódtak.¹ Mivel a hátrányos helyzet és a szegénység között szoros összefüggés mutatkozik, pedagógiai szempontból azok a gyermekek tekinthetők hátrányos helyzetűeknek, akik az átlagosnál nehezebb, rosszabb anyagi, egzisztenciális körülmények között nevelkednek, s mindez hatást gyakorol a személyiségfejlődésükre, a tanulmányi eredményeikre, valamint az iskolai életük minőségére.²

„A magyar gyermekek iskolai teljesítménye és családi háttere közötti összefüggést nem csak számos kutatás igazolta, de a kompetencia tesztek és a PISA felmérések eredményei is. A család anyagi helyzete, az otthonról hozott kulturális tőke, a támogató családi közeg megléte vagy hiánya éppúgy befolyásolja az iskolai eredményességet, mint az adott intézményben rendelkezésre álló tanulási lehetőségek. Az iskolai sikeresség vagy sikertelenség pedig hatást gyakorol a gyermekek későbbi életpályájára, az életminőségükre, valamint a társadalomban betöltött pozíciójukra is.”³

A társadalmi hovatartozás tehát nem csak a tanulói eredményességet, de a fiatalok továbbtanulási, mobilitási esélyeit is jelentősen befolyásolja, ezzel egyrészt tovább mélyítve a hátrányos helyzetből fakadó kedvezőtlen esélyeket és az iskolai esélyegyenlőtlenségeket, másrészt pedig csökkentve az előrejutási lehetőségeket. Az iskolai teljesítmény jelentősen befolyásolja továbbá a társadalmi mobilitást is. A hátrányos helyzetű tanulók a pozitív élmények, sikerek és megerősítések hiányában kevésbé vélekednek értékként a tanulásról, számukra a pályaválasztás során a továbbtanulás kevésbé bír jelentőséggel (még akkor sem, ha a gyermek adottságai miatt indokolt lehetne), ezáltal pedig a felnövekvő generáció automatikusan hátrányos helyzetben marad, és ezt a társadalmi pozíciót teremti újra a családalapítás során is.⁴

¹VÖ. KOZMA T. (1975): *Hátrányos helyzet. Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei*. Tankönyvkiadó. Budapest. 23–25.

²VÖ. RÉTHY E. - VÁMOS Á. (2006): *Esélyegyenlőtlenség és méltányos pedagógia*. Bölcsész Konzorcium. Budapest. 11–12.

³KOCSIS N. – BOCSI V. (2022): *A Tanítsunk Magyarorszáért Mentorprogram eredményessége*. Különleges Bánásmód, 8. (2). 87–101.

⁴VÖ. VÁRNAGY E. - VÁRNAGY P. (2000): *A hátrányos helyzet pedagógiája*. Corvinus Kiadó. Budapest.

Az iskolának, mint másodlagos szocializációs színtérnek nagyon fontos szerepe van a tanulási motiváció kialakításában, erősítésében. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében azonban az iskolához fűződő attitűd többnyire negatív, ami még rosszabb hatást gyakorol az egyébként is hiányos tanuláshoz szükséges motivációra és a gyermek további teljesítményére is.⁵ Ha az iskolának sikerül elérnie azt, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek tanulási motivációja javuljon, akkor nem csak a hátránycsökkentéshez járulhat hozzá, hanem egy olyan befogadó iskolai környezetet is teremthet, amely sokkal megértőbb a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel szemben, ezáltal csökkentve a velük kapcsolatos előítéleteket.⁶

„A kulturális reprodukció elmélete szerint azonban az iskola nem csökkenti a hátrányokat, hanem épp ellenkezőleg, konzerválja az egyenlőtlenségeket. Az iskolák ugyanis a származáshoz, anyagi és szociális státuszhoz igazított elvárásaikkal és előfeltevéseikkel egyrészt kódolják az osztályhoz tartozó attitűdöt, másrészt megnehezítik az alacsony szocioökonómiai státuszú diákok mobilitását. A kulturális reprodukció elméletét képviselő Bourdieu szerint a mobilitásban hátráltatott diákok saját családjuk mikrokultúrájának, értékrendjének hordozásával és továbbörökítésével szembekerülnek az oktatási rendszer intézményi habitusával, amely elsősorban a középosztálybeli családok értékrendjével mutat összhangot. Az iskola világába belépő alacsony szocioökonómiai státuszú családokból származó gyermekek így komoly dilemmával szembesülnek: vagy hátrahagyják a családjukra jellemző és az elsődleges szocializáció során elsajátított kultúrájukat és átveszik az új közösség értékrendjét (ezt nevezzük akkulturációnak), vagy maradnak „idegenek a paradicsomban”, vagyis kiszorulnak a perifériára, s nem sajátítják el az új közösség értékrendjét.”⁷

„Egyes álláspontok szerint az iskolában jelen lévő esélyegyenlőtlenség csökkentése akkor valósulhatna meg, ha az oktatás a hátrányos helyzetben nevelkedő tanulók egyéni fejlődési lehetőségeihez és sajátosságaihoz igazodna, amelynek hatására a készségek, képességek és az alapismeretek terén egyaránt fejlődést lehetne elérni. Erre egyrészt azért lenne szükség, mert a hátrányos helyzetű gyermekek, diákok olyan megpróbáltatásokat, nehézségeket és kudarcokat élnek át az oktatási rendszerben (is), amelyek miatt önerőből nehezen vagy egyáltalán nem

⁵ VÖ. KOCSIS N. - BOCSI V. (2022): A Tanítsunk Magyarországért Mentorprogram eredményessége. Különleges Bánásmód, 8. (2). 87–101.

⁶ VÖ. VECSEINÉ M. K. (2011): Tehetséggondozás hátrányos helyzetű gyermekek körében. Debreceni Egyetem Természettudományi Doktori Tanács Matematika és Számítástudományok Doktori Iskola. Debrecen. 5–39.

⁷ PAPP H. - ALTER E. - GODÓ K. - CEGLEDI T. (2023): A mentor mint iránytű. A Tanítsunk Magyarországért mentorprogram hatása az alacsony státuszú diákok jövőképre, tanulmányi aspirációikra. Pedagógusképzés. 21(49). 2023/3. 59–79.

tudnak kitörni az alacsony szocioökonómiai státuszukból.⁸ Másrészt pedig azért is szükségük van az intézmény segítségére, mert a veszélyeztetett rétegek gyakran a saját depriváltságukkal sincsenek tisztában, az elégséges oktatás és az alapvető ellátás hiánya miatt meg vannak fosztva a saját helyzetük felismerésétől is (ez az ún. relatív deprivációs modell, amely leírja és magyarázza a különböző szocioökonómiai státuszú rétegek eltérő kockázatvállalási hajlandóságát)⁹.

„Emellett az alacsonyabb státuszú diákokra és szüleikre jellemző az is, hogy bizonyos továbbtanulási törekvéseket (jellemzően a nagyobb kihívást, nagyobb státuszt jelentő képzési formákat és oktatási szinteket) már azelőtt elvetnek, hogy annak egyáltalán nekikezdték volna, így már a jelentkezés előtt kirekesztik magukat egyes képzésekről (ezt a jelenséget írja le a racionális döntéshozatali modell).¹⁰ A fentiek mellett a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családokra jellemző az információhiány is, amely jelentős szelektálóerőként lép fel már az intézményválasztás során is.¹¹ A hátrányos helyzetű gyermekek általában semmilyen támpontot és támogatást nem kapnak a későbbi pályájukat, pályaválasztásukat illetően, így nem rendelkeznek elég információval ahhoz, hogy döntési helyzetben felelős döntést hozzanak a pályájukat illetően.¹² Ezekre a problémákra kínál hathatós megoldási alternatívát a mentorálási program.”

A mentorálás történeti és elméleti háttere

A közoktatásból való lemorzsolódás szempontjából kifejezetten veszélyeztetett rétegek intézményes keretek között történő mentorálásának gyakorlata meglehetősen hosszú időre nyúlik vissza. Az első megtartó célú mentorprogramok 1904-ben indultak az Amerikai Egyesült Államokban. A *Big Brothers Big Sisters of America* (BBBSA) elnevezésű mentorprogram a Tanítsunk Magyarorszáért Mentorprogram egyik mintaadójának tekinthető.¹³ Mivel azonban

⁸GAZSÓ F. (1982): Az esélyegyenlőtlenségek és az iskolarendszer. Társadalmi Szemle. 11.

⁹FÉNYES H. (2000): Az eltérő továbbtanulási hajlandóságok vizsgálata. Társadalom és Gazdaság Közép- és Kelet-Európában. 22(2). 153–187.

¹⁰FERGE Zs. (2015): Lehet-e törvényekkel csökkenteni a gyerekek tanulási esélyeinek egyenlőtlenségeit? In FEHÉRVÁRI A. - JUHÁSZ E. - KISS V. Á. - KOZMA T. (szerk.): Oktatás és fenntarthatóság. Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete. 141–170.

¹¹PAPP H. - ALTER E. - GODÓ K. - Ceglédi T. (2023): A mentor mint iránytű. A Tanítsunk Magyarorszáért mentorprogram hatása az alacsony státuszú diákok jövőképeire, tanulmányi aspirációikra. Pedagógusképzés. 21(49). 2023/3. 59–79.

¹²MEZŐ K. (2015): Pályaorientáció, pályatanácsadás tehetségeseknek. Magiszter 13. évf. 2. sz. 57–60.

¹³VÖ. HORVÁTH G. (2023): A mentorálás, mint szakmai tapasztalatszerzés – mentorok vélekedése szerepük előnyeiről. Pedagógusképzés, 21(49). 2023/1. 57–75.

a mentorálás meglehetősen költséges tevékenység – lévén, hogy kiscsoportos foglalkozások formájában működik a leghatékonyabban, és a sikerét a hasonló érdeklődésen alapuló csoportösszetétel befolyásolja –, hosszú ideig csak a vállalati szférában, valamint később a felsőoktatásban (például HÖÖK mentorprogram) tudott megvalósulni. A közoktatásban az elmúlt évekig nem volt tartós próbálkozás ezen munkaforma megvalósítására az elmúlt évekig.¹⁴

A mentorálás mint pedagógiai munkaforma tehát hiánypótló törekvésként jelent meg a közoktatásban. Hazánkban az 1990-es évek végétől alkalmazzák elsősorban a hátrányok csökkentésének eszközeként. A mentorálás alatt egy olyan segítő tevékenységet értünk, amelynek során egy – jellemzően – idősebb, tapasztaltabb személy nyújt segítséget egy fiatalabbnak, tapasztalatlanabbnak. A mentorálási folyamat sikerességét elsősorban a mentorok és a mentoráltak közötti kommunikáció, a kölcsönös bizalom és tisztelet, valamint a szerephelyzetek elfogadása határozza meg.¹⁵

A hátrányos helyzetű fiatalok esetében a mentorálás lehetőséget teremt arra, hogy kilépjenek a megszokott hétköznapi életükből és a vele járó stresszhelyzetekből. A mentorálási folyamatba való belépés megadja számukra a „mást csinálni, másnak lenni” élményét. Az idő előrehaladtával a mentor és a mentoráltja közötti kapcsolat is mélyül, erősödik, ami a mentoráltat is motiválttá teszi (teheti) arra, hogy részt vegyen a mentorálási találkozókban.¹⁶

A mentorálásnak alapvetően két típusát ismerhetjük, a helyhez kötött és a közösségi mentorálást. A helyhez kötött mentorálás jellemzően az iskolai kapcsolattartás során valósul meg és az iskolai tanulmányokhoz köthető segítséget, támogatást nyújtja. Ezzel szemben a közösségi mentorálás során az iskolán kívüli cselekvési terek is megjelennek, a mentorálási tevékenység külső helyszíneken (szabadidős programok, nyílt napok, gyárlátogatás stb.) zajlik, amelyben a mentorok és a mentoráltak közössége együtt vesz részt. A mentori munka éppen ezért két fókuszú: egyfelől az iskolai tanulmányi eredményességet igyekszik javítani, másfelől pedig célja, hogy minél több közös élmény alakuljon ki.¹⁷

¹⁴PAPP H. - ALTER E. - GODÓ K. - Ceglédi T. (2023): A mentor mint iránytű. A Tanítsunk Magyarorszáért mentorprogram hatása az alacsony státuszú diákok jövőképre, tanulmányi aspirációikra. Pedagógusképzés, 21 (49). 2023/3. 59–79.

¹⁵KOCSIS N. - BOCSI V. (2022): A Tanítsunk Magyarorszáért Mentorprogram eredményessége. Különleges Bánásmód, 8. (2). 87–101.

¹⁶VÖ. DÁVID M. - GEFFERTH É. - NAGY T. - TAMÁS M. (2014): Mentorálás a tehetséggondozásban. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. Budapest. 41–50.

¹⁷FEJES J. B. (2012): A mentorálás hatása a tanulási motivációra és a szövegértésre hátrányos helyzetű tanulók körében. Iskolakultúra 7. 80–96.

A mentorálási tevékenység során létrejöhet egy olyan inkluzív környezet, amely a sokszínűséget értéként kezeli. A diverzitás megnyilvánulhat a mentorcsoportok összeállításának heterogenitásában is, hiszen bárki válhat mentorrá. A sokszínűség elfogadását pedig a mentorálási gyakorlat során alkalmazott inkluzív pedagógia segíti, biztosítja.¹⁸ A mentorok diverz környezetben dolgoznak, lévén, hogy a mentoráltak az attitűdjeiket, preferenciáikat és életcéljaikat tekintve is különbözők. A mentor feladata, hogy ebben a sokféleségben egy olyan szolgáltatást nyújtson az összes bevont mentorált számára, amely egyéni szinten a leginkább jövedelmező. Ennek érdekében be kell fogadnia, meg kell értenie és megfelelően kell reagálni a diverzitásból származó elvárásokra. A mentornak olyan elfogadásra és megértésre irányuló attitűddel kell tehát rendelkeznie, amely tartalmazza a kölcsönös befogadás alapjait, valamint olyan egyéni képességeket, mint az empátia, a türelem, a megbízhatóság, a tisztelet és a humorérzék.¹⁹ A mentori tevékenységben fontos továbbá a gyermekek szükségleteire való fókuszálás, a reziliencia és a változatosság is. A mentor egyszerre tölti be a kritikus, a barát, a személyes támogató, az értékelő és a modell szerepét.²⁰ Ha a mentor megfelelő mentori attitűdökkel rendelkezik, akkor a mentorált diákok empátiáját is kiválthatja, a pozitív minta követése pedig elősegíti a mentoráltak személyiségének fejlődését, különös tekintettel a lelkiismeretességre, a megbízhatóságra és a nyitottságra. A mentori munkának fontos részét képezi továbbá az érzelmi intelligencia fejlesztése is, ami hozzájárul az önbecsülés, a motiváció és az énszabályozás képességeinek fejlődéséhez is. Az egyetemista mentorok azért is szolgálhatnak nagyon jó példaként a kisiskolások számára, mert az egyetemi oktatásban való részvételükkel a tanulást, mint értéket mutatják be nekik.²¹

A mentorálás egyfajta szocializációs folyamatként is értelmezhető, hiszen a pályaszocializáció konkrét tartalmán túl egy olyan működésmódra szocializálja a gyermekeket, hogy kérjenek segítséget, merjenek kérdezni, legyenek nyitottak a támogatásra és el tudják azt fogadni, majd pedig konstruktívan beépíteni a hétköznapi életükbe. A mentor sok esetben a pályaválasztási döntés támogatásához is hozzájárulhat, segítve a fiataalt abban, hogy megismerje

¹⁸BODA V. L. - HORVÁTH G. (2021): Az első egy év tapasztalatai a „Tanítsunk Magyarorszáért” programban – Bevezetés a mentori munka alapjaiba. Anyanyelv-pedagógia. XIV. évf. 111–121.

¹⁹VARGA A. (2015): Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In: Varga Aranka (szerk.) A nevelésszociológia alapjai. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. Wlislócki Henrik Szakkollégium. Pécs. 241–272.

²⁰LUBINSZKI M. (2022): A Tanítsunk Magyarorszáért program pályaaorientációs fókusz. OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat. 2022/4. 63–71.

²¹BODA V. L. - HORVÁTH G. (2021): Az első egy év tapasztalatai a „Tanítsunk Magyarorszáért” programban – Bevezetés a mentori munka alapjaiba. Anyanyelv-pedagógia. XIV. évf. 111–121.

a saját motivációit, érdeklődését, képességeit, erősségeit és gyengeségeit, valamint a különböző szakmák és foglalkozások tartalmát.²²

²²LUBINSZKI M. (2022): A Tanítsunk Magyarorszáért program pályaorientációs fókusza. OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat. 2022/4. 63–71.

Tanítsunk Magyarorszáért program bemutatása

„A „Tanítsunk Magyarorszáért” mentorprogram (a következőkben: TM) 2018-ban indult, amelyhez 2019-ben elsőként csatlakozott a Pécsi Tudományegyetem (PTE). A 2018/2019-es tavaszi félévben kezdhették meg a mentorjelöltek az elméleti felkészülést. A gyakorlati mentorálás a következő tanév őszi félévében kezdődött el, amelynek keretében a részt vevő mentorok kistérségi általános iskolás diákok mellé szegődtek, hogy segítsék őket a motivációjuk növelésében, a továbbtanulásban, abban, hogy minél több helyre eljussanak. Az írás arra vállalkozik, hogy a program bevezetőjében megjelölt két gondolatot „az egymásról való gondoskodást” és a „közösséghez tartozás” élményét fejtsse ki. Az összegzés a program dokumentálásához és a kísérő kurzusok teljesítéséhez készített dokumentumok segítségével készült. A cikk fókuszja egyrészt az, hogy betekintést nyújtson a programban való részvételhez köthető egyéni motivációkba és élményekbe, másrészt, hogy feltárja a mentorálás mint méltányosságot elősegítő tevékenység inklúzióhoz köthető aspektusait, amelyek rávilágítanak a befogadás és az inkluzív pedagógia előnyeinek a dimenzióira. Az elemzésben az újbóli értelmezés és kontextualizálás szándékával mutatjuk be a beszámolóinkat gyakorló mentorokként. Az értelmezési keretet a mentoráláshoz köthető szakirodalmak feltárása támogatja, amelyek mélyebb betekintést nyújtanak a mentori tevékenységekbe és a programba. Az esettanulmányban bemutatott mikrotörténetek pedig segítik a program népszerűsítését azzal, hogy átláthatóbbá teszik a TM mentori munkáját.”²³

A Tanítsunk Magyarorszáért program célja

A program célja kettős. Egyrészt a kistélepusülésen élő általános iskolások támogatása tanulmányaik sikeres elvégzéséhez, másrészt pedig a kölcsönös tanulásról, egymás támogatásáról, a magyar közösségek megerősítéséről szól.

A Tanítsunk Magyarorszáért program egyik fő célja, hogy 2030-ra minden általános iskolába járó gyerek rendelkezzen legalább szakmával vagy tanuljon tovább.²⁴

A Tanítsunk Magyarorszáért program célcsoportja

²³V.ö. <https://www.tanitsunk.hu/page/program> Letöltési idő:2024.09.23.

²⁴ V.ö. <https://www.tanitsunk.hu/page/program> Letöltési idő:2024.09.23.

A Tanítsunk Magyarorszáért Program célcsoportját a kistelepülésen élő általános iskolás tanulók képezik. A melléjük szegődő mentorok feladata, hogy megmutassák nekik a településen túli világ izgalmaait és lehetőségeit – az állatkertet, a múzeumot, a középiskolákat, a vállalkozásokat, hogy lássák, hányféle foglalkozásból, hányféle jövőből választhatnak. Vagyis segítsék őket abban, hogy képesek legyenek kihozni magukból a maximumot – legyen az szakmaszerzés, érettségi, továbbtanulás, sport, művészetek és a végén elhelyezkedés a munkaerőpiacon.

Mentorprogram

„Az egyetemi mentorprogramban részt vevő egyetemisták a közreműködő általános iskolák egyikében meghatározott számú 6–7–8. osztályos diákkal kezdik meg a közös munkát, a közös élményszerzést. Egy hallgató átlagosan 4–5 diákot vesz a szárnyai alá, és segít nekik abban, hogy sikerrel fejezzék be az általános iskolát, valamint tovább folytassák tanulmányaikat a középfokú oktatásban. A programban közreműködő egyetemeken TM1, TM2 kurzus keretében a hallgatók elsajátítják a mentori tevékenységhez kapcsolódó legszükségesebb ismereteket és kompetenciákat. A mentorhallgatók a 37 ezer forintos ösztöndíjjuttatás mellett a mentoráltjaik számának függvényében további havi 10–20 ezer forintot a mentoráltakkal közös tevékenységekre fordíthatnak, így közösen vehetnek részt különböző sporteseményeken, kulturális rendezvényeken: színházlátogatáson, fesztiválokon, és egyénileg szervezett programokon.

Eredményes mentorálás esetén a mentorok teljesítményalapon további célprémiumban részesülnek. Motivációjuk fenntartásán folyamatosan dolgozunk: létrehoztuk az ún. mentornagyköveti, és a szenior mentori rendszert, emellett lehetőséget nyújtunk fesztiválok és rendezvények látogatására, és támogatjuk a programhoz kötődő tudományos kutatómunkák megszületését.”²⁵

Csatlakozás a programhoz

Tanító szakos hallgatóként számomra nem volt kérdés, hogy részt veszek-e a programban. Úgy gondoltam ez remek lehetőség arra, hogy az egyetem által kapott elméleti tudásomat a gyakorlatban is kamatoztassam és tudjak segíteni a hátrányos helyzetű tanulóknak.

²⁵ <https://www.tanitsunk.hu/page/program> Letöltési idő:2024.09.23.

A program azért keltette fel az érdeklődésemet, mert már középiskolában is volt alkalmam elméleti szinten foglalkozni a hátrányos helyzetű tanulókkal. Nagyon a szívemen viselem a sorsukat, mert úgy gondolom, hogy egy gyermek nem tehet arról, milyen környezetbe születik. Úgy gondolom, hogy minden gyerek számára biztosítani kell a lehetőségeket a sikeres jövője érdekében.

Fontosnak tartom a TM irányelveit, így például azt, hogy a kisdíákok fejlesztése, nézőpontjainak szélesítése kiemelt helyet kapott a programba való csatlakozáskor. Az ez iránt való elköteleződés okán is, mindenképp segíteni szerettem volna a fiataloknak.

Mentorként célom volt, hogy a gyerekek életében változásokat érjek el pozitív irányban. A középiskolában elsajátított pedagógiai módszereket felhasználva, valamint az egyetemem által nyújtott magas elméleti és gyakorlati tudással, úgy éreztem nekem is részt kellennem a programban. A gyerekek segítése mellett, biztos voltam abban, hogy rengeteg értékes tapasztalattal fogok gazdagodni, amit a későbbiekben a pályám során is tudok majd hasznosítani. Személyes példamutatással és pozitív motiváló gondolatokkal, tevékenységekkel a hátrányos helyzetű tanulók körében nagy változást lehet elérni. Mentorként célom, hogy a gyerekek megismerjék önmagukat, tisztában legyenek az erősségeikkel és gyengeségeikkel és ezeket a képességeket megtanulják használni. A szociális kapcsolataik fejlesztésében és kialakításában is segíteni szeretném a tanulókat.

A Tanítsunk Magyarorszáért programban nem csak szakmai tapasztalatok szerzése miatt veszek részt örömmel, hanem mert szívesen járulok hozzá egy fontos üggyhöz. Hiszem, hogy felelőséget kell vállalnunk embertársainkért, azért, hogy jobb jövőt teremthessük a következő generáció számára.

Mentorálás a gyakorlatban

A következőkben a Tanítsunk Magyarorszáért program gyakorlati részét fogom bemutatni. Az első hipotézisem, hogy a programban résztvevő gyerekeknek a mentorálás során fejlődik az önbizalmuk nyitottabbak lesznek a világ felé, és tesznek céljaik megvalósításáért. A második tézisem, amit kutatni fogok, hogy a gyermekek fejlődési szemléletének kialakítása, hozzásegíti a tanulókat a kudarc feldolgozásához. Lehetőséget biztosít arra, hogy tanuljanak a hibáikból. A mentor feladata pedig az, hogy ezekben segíteni tudja a mentorált diákokat.

A 2022-es tavaszi félévben volt lehetőségem először kimenni a kijelölt általános iskolába, ami a Kántor Mihály Általános Iskola, Cigándon. Itt, az Igazgatóasszonnyal történt rövid egyeztetés után találkozhattunk a mentorált gyerekeinkkel.

A munkát két 7.osztályos fiúval Noellel és Ervinnel kezdtem meg.

Amit a gyerekekről fontos tudni: Noel családi háttere rendezett, mind a két szülője dolgozik, az édesanyja ebben az iskolában dolgozik a titkárságon, édesapja az építőiparban tevékenykedik. Nem roma származású. Nincs testvére. Közepes tanuló. Tudja, hogy szeretne továbbtanulni, viszont csak szakiskolában gondolkodik, úgy érzi, hogy nem képes a szakgimnázium elvégzésére.

Ervin családi háttere szintén megfelelő. Szülei dolgoznak, de édesanyja jelenleg otthon tartózkodik a kistestvérével. Elégéses jegyekkel rendelkezik, szorgalma nagyon minimális vagy nincs. Mezőgazdaságban szeretne elhelyezkedni a későbbiekben. Lehetőségeivel nincs tisztában, nem tudja, hogy mely iskolatípus lenne számára a legalkalmasabb a továbbiakban.

A mentorálás során ezekben a kérdésekben, célokban szeretném őket segíteni. Az alkalmakat tudatosan építettem fel, melynek célja az volt, hogy a végén a gyerekek határozottan álljanak a továbbtanuláshoz.

Mentor- hallgató képzés (TM1)

A program megkezdése előtt, az egyetem által biztosított TM1 és TM2 kurzust kellett felvennünk mentortársaimmal együtt, mely abban volt segítségünkre, hogy mentálisan is felkészítsen minket a gyermekek megismerésére.

Mielőtt elkezdtük a TM1 kurzust, írunk kellett egy motivációs levelet, hogy miért szeretnénk részt venni a programban. Erről az első óra keretein belül beszélgettünk is, meghallgattuk, kit mi motivált, hogy belevágjon a program elkezdésébe. A TM1 kurzus teljesítése nem kötelez a mentorálásra, azonban feltétele annak, ezért elengedhetetlen a

kurzuson való részvétel.

A TM1 kurzus az átlagos egyetemi órától eltérőbb volt. 3 pedagógus is részt vett az oktatásunkban, felkészítésünkben, valamint az egyetemről vegyes évfolyamokról és szakokról vettek részt a hallgatók. Elmondták, hogy miről fog szólni ez a felkészítés.

Kezdetben a hátrányos helyzet fogalmával ismerkedtünk meg. Erről egy prezentációt is megtekintettünk és közösen értelmeztük. Megosztottuk egymás között, hogy ki milyen tapasztalattal rendelkezik a hátrányos helyzetű gyerekek körében. Voltak olyan hallgatók, akik még nem találkoztak a hátrányos helyzettel. A legtöbb résztvevőnek viszont, nem volt újdonság ez a társadalmi jelenség. Többen már az egyetemi tanulmányaink alatt is beszéltünk róla, illetve mi, akik a környékről érkeztek sajnos nap mint nap találkozunk ezzel a globális problémával. Ezt követően megtekintettünk egy videót, ahol egy lány beszámol arról, hogy számára milyen a Tanítsunk Magyarországért program. Megosztotta tapasztalatait, a nehézségeket. Elmondta, hogy véleménye szerint milyen attitűdökkel kell rendelkezni ahhoz, hogy valakiből sikeres mentor váljon. A videó megtekintése után feltehattük esetleges kérdéseinket. Mindenkire nagy hatással volt a felvétel.

Miután ezzel végeztünk, kialakítottunk egy beszélgető kört, és itt kezdtük el a gyakorlati részt. Felhívták a figyelmünket arra, mennyire instabil a hátrányos helyzetű gyerekek lelki állapota és szociális kapcsolataik. Oda kell figyelniük arra, hogy milyen bánásmódot alkalmazunk. Erre egy példát hozott az oktatónk, melynek lényege az volt, hogy ha szigorúan és erőszakkal fordulunk ezekhez a gyerekekhez, akkor könnyen a kitűzött cél ellenkezője fog teljesülni. Nagyon nehéz lesz megtalálni közös hangot a gyerekekkel, de az a fontos, hogy mindig kedvesen, szeretettel, segítőkészen álljunk a rendelkezésükre. Információt kaptunk olyan esetekről, amikor egy-egy mentornak külső személyt kellett bevonni a programba, mert a diák olyan állapotba került, amit a mentor már nem tudott kezelni, illetve nem az ő kompetenciája közzé tartozott az esetleges probléma megoldása. Oktatónk tanácsa az volt, hogy bátran merjünk segítséget kérni. Nem a mi feladatunk minden problémát megoldani, és ezzel tisztában kell lennünk.

Emellett számos ismerkedős játékot sajátíthattunk el, amit a mentortársaimmal kipróbáltunk. Különböző szituációkban volt lehetőségünk kipróbálni magunkat, amik várhatóan a mentorálás alatt is meg fognak valósulni. Különböző kommunikációs technikákat sajátíthattunk el. Átbeszéltük, mi az, amiről beszélhetünk, mi az, amiről kell beszélnünk és szó esett a tabu témákról is. Mivel 7–8. osztály tanulókról volt szó, nagyon oda kellett figyelni az érzékeny témákra, gondolok itt a szexualitásra, szenvedélybetegségekre. A tapasztalatok szerint ugyanis ezekről tanácsosabb nem a mentorokkal beszélniük, ám ha felmerülnek kérdések, akkor a

gyerekeket tovább kell küldeni kell az osztályfőnökhöz vagy az iskolában dolgozó szakemberhez.

A TM1 kurzus nagyon gyakorlatorientált és érdekes volt. Sikerült bővítenem a hátrányos helyzetről szerzett tudásomat. Olyan dolgokat tanulhattam meg, amiket nem csak a mentorálás során, hanem az élet más területein is hasznosíthatok. A kurzus ráébresztett arra, hogy miért is lesz fontos a mentor tevékenység, és hogy miért van szükség a diákok segítésére.

Mentor-hallgató képzés (TM2)

A TM2 kurzus célja az volt, hogy megismerkedjünk a Tanítsunk Magyarorszáért program online felület kezelésével. Megbeszéltük, milyen adminisztratív feladatokat kell elvégeznünk 1–1 mentorálási alkalom során. Megkaptuk a hozzáférésünket TM felülethez. Megnéztük, hogy milyen módon szükséges feltölteni a leírást a beszámolókról. Felhívták a figyelmünket arra, hogy fotóval is igazolni kell minden alkalmat. Amennyiben nem készül fényképes dokumentáció, a mentorálási alkalmat nem lehet dokumentálni az oldalon. Mindenkinek volt lehetősége kitölteni a saját adatait, illetve ellenőriztük, hogy megfelelően hozzánk van-e rendelve az oktatónk és az iskolaigazgató.

Az ingyenes utazásról szóló tájékoztatást is megkaptuk. Az utazáshoz szükséges kártyát az oktatók megrendelték, de még nem álltak rendelkezésünkre. Elmondták, hogy az első mentorálás során tájékoztassuk a gyerekeket, hogy miben nyilvánul meg ez az utazási kedvezmény és milyen feltételekhez kötött. A következő rendeletet kellett megismernünk: „14. életévüket be nem töltött diákok 2024. március 1-től a 38/2024. (II. 29.) Korm. rendelet alapján díjmentesen vehetik igénybe a helyközi közlekedési eszközöket. A 14. életévüket betöltött diákok, illetve levelező tagozatos mentorok részére A TM program által biztosított utazási lehetőség 2024. szeptember 1. és december 31. közötti időszakra vonatkozik, melyet TM kártyával és érvényesítő matricával tudnak igénybe venni.”²⁶

Tájékoztatást kaptunk arról, hogy mire költhető a mentoráltakra fordítandó összeg. Például: sporteszközök, könyvek, iskolaszerek, közös programok anyagköltségek, feladatlapok nyomtatása, környezetbarát ajándécsomag (pl.: vászonszatyrok, fémszívószál, fém-vagy üveggulacs, uzsonnadoz stb.), higiéniai csomag nagyobb ünnepekkor ajándékba stb.

Megbeszéltük, hogy mennyi összeg áll majd a rendelkezésünkre.

Iskolán kívüli programok szervezéséhez szükséges: szülői engedély az utazásokhoz, érvényes diákigazolvány. Ezeket a dokumentumokat is a TM felületről le tudtuk tölteni.

²⁶ <https://www.tanitsunk.hu/hu/page/dokumentumok> Letöltés ideje: 2024.10.10.

Szó esett a beszámolók elbírálásának menetéről. A közös programokról heti rendszerességgel kell beszámolót készíteni, melyet az általános iskolai koordinátor, majd az egyetemi oktató is igazol a jóváhagyásával. A beszámoló jóváhagyásra kerül, amennyiben megfelelt a feltételeknek. Megbeszéltük, hogy milyen esetleges problémák miatt nem elfogadható egy beszámoló. Ide tartozik, ha a közös programokra szánt összeg jóváírása nincs megfelelően dokumentálva.

A felületen fel vannak tüntetve az elérhetőségek, amennyiben bármilyen probléma adódik a dokumentációval. Az oktatók javasolták a Mentori kézikönyv elolvasását is, amiben megtalálható az órán elhangzottak összefoglalása.

Nagyon hasznosnak találtam ezt a kurzust, mert így sokkal határozottabban tudtam belekezdni az adminisztrációs feladatokba. Megnyugtató volt számomra, hogy bármilyen kérdéssel fordulhatok az oktatóimhoz. A TM1 és TM2 kurzus elvégzése után úgy gondoltam, hogy elegendő tudást szereztem és bátran belevághattam a mentorálásba.

Élménynap

Az egyetem az önálló mentorálás előtt szervezett a gyerekek és a mentorok számára egy élménynapot, a Tanítsunk Magyarorszáért program keretében, amely során a résztvevő gyermekek ellátogattak Sárospatakra, az egyetemre. Az esemény célja az volt, hogy a fiatalok számára izgalmas és tartalmas programokat biztosítsunk, valamint, hogy megismerkedjenek a mentorokkal.

A megérkezés után minden mentor megkereste a saját megtoroltjait. Volt lehetőségünk beszélgetni, bemutatkozni a diákoknak. Ezt követően egy rövid tájékoztatáson vettünk részt, ami nagyon sok hasznos információt tartalmazott. Elmondták, hogy milyen programok várhatóak a mai napon. Az első programon egy kreatív foglalkozáson vehettünk részt, ahol saját levendula illatszákókat készíthettünk, valamint levendula virágot is. Ezt a tevékenységet a gyerekek nagyon élvezték, hiszen nemcsak a kézügyességüket fejleszthették, hanem egy illatos, kézzelfogható emléket is vihetek haza. A levendula illata kellemes, nyugtató légkört teremtett, és az elkészült kis zsákókat nagy büszkeséggel mutatták egymásnak a gyerekek. A zsákók elkészítése közben lehetőségem nyílt arra, hogy a gyerekekkel beszélgessek és egy kicsit jobban megismerjem őket. Beszélgettünk arról, hogy mit várnak a programtól, miért vesznek benne részt.

Ezt követően az iskola téren egy különleges, zenés gólyalábas bemutatót láthattunk. A gólyalábasok nemcsak lenyűgöző magasságukkal, hanem humoros és interaktív előadásukkal is szórakoztatták a közönséget. Izgatottan figyelték a műsort, és sokan közülük próbáltak

bekapcsolódni a játékos interakciókba. A zene és a mozgás dinamikus kombinációja garantálta, hogy senki se unatkozzon. A hangulat remek volt, mentorok, diákok és oktatók is egyaránt jól szórakoztak a műsor alatt. A végén lehetett fotókat készíteni a fellépőkkel. Nagyon jó visszajelzéseket kaptunk a gyerekektől, Számukra is nagyon érdekes és különleges volt a program.

Ezt követően közösen elmentünk megebédelni. Itt minden mentor próbált a mentor gyerekeivel együtt mozogni, kapcsolatot teremteni. Az ebéd után visszakísértük a gyerekeket az iskolabuszhoz és megbeszéltük a következő alkalommal való találkozást.

Az élménynap során lehetőségünk volt jobban megismerni a gyerekeket, beszélgetni velük, és megtapasztalni, hogy milyen érdeklődési körök, tehetségeik vannak. Ezek a programok nemcsak a szórakozást szolgálták, hanem segítettek abban is, hogy a fiatalok közelebb kerüljenek egymáshoz, és hozzánk mentorokhoz.

A nap végén mindenki feltöltődve és sok új élménnyel gazdagodva térhetett haza. A program sikeresnek bizonyult, hiszen a gyerekek nyitottak voltak az új tapasztalatokra, és láthatóan élvezték a közösen töltött időt. Személy szerint én is sok tapasztalattal gazdagodtam és ismét megerősítették bennem ezek a programok, hogy alkalmas vagyok arra, hogy mentor legyek.

1. kép (Készült: 2022.09.09.)

Fókuszban az ismerkedés

Az első Tanítsunk Magyarorszáგért program mentorálása során az ismerkedésen volt a fókusz. Arra törekedtem, hogy barátságos légkört alakítsak ki a gyerekekkel, mert a hatékony

foglalkozások egyik legfontosabb eleme, hogy felszabadult környezetben legyenek a tanulók. Az első játék egy klasszikus "Névkereső" volt, ahol mindannyian mondtunk egy-egy dolgot a nevünk kezdőbetűjével. Céлом ezzel a feladattal abban állt, hogy a gyerekeknek „énélményt” biztosítsak, mert fontosnak találom a pozitív énkép elemeinek erősítését vagy kialakítását. A gyakorlat során először bármit lehetett mondani, utána olyan szavakat kellett használni, ami ránk jellemző. Noel például a „nagyszerű” szót választotta, míg Ervin az „erős” jelzőt. Megkértem a fiúkat, hogy röviden fogalmazzák meg, hogy miért gondolják úgy, hogy ez a szó valóban igaz rájuk. Noel úgy gondolta, hogy ő azért nagyszerű, mert jól érzi magát, még nem kell sokat tanulni az iskolában és elégedett magával. Ervin egy testnevelés órai példára hivatkozva, bátran merte kijelenteni, hogy ő erős. A feladat elérte az általam kitűzött célt, a tanulók nagyon pozitívan nyilvánultak meg önmagukról.

Ezt követően egy másik, szintén ismerkedéssel kapcsolatos játékot játszottunk, a "Ki vagyok én?" t, ahol mindenki egy híres személy nevét kapta. Ezt papír segítségével mindenkinek a homlokára ragasztottunk. A cél az volt, hogy kérdéseket tegyünk fel, amelyekre a válasz csak "igen" vagy "nem" lehetett, és így próbáltuk kitalálni, hogy kik is vagyunk. Ezzel felmértem, hogy a gyerekek, milyen módon tudnak megnyilvánulni a verbális kommunikációban. Noel gyorsan kitalálta, hogy ő Petőfi Sándor, Ervin pedig kissé nehezebben, de végül rájött, hogy ő Albert Einstein. Ezt követően ők is írhattak egymásnak neveket. Ez számukra egyszerűbb volt.

A diákok nagyon konkrét és jól megfogalmazott kérdéseket tettek fel. Az óra végéhez közeledve megkezdtem a második órát bevezető érzékenyítést. Kértem a gyerekeket, hogy a következő mentorálási alkalomra gondolkozzanak el azon a kérdésen, hogy milyenek ők, mi jellemzi őket, milyen tulajdonságokkal rendelkeznek, legyen az jó vagy rossz. Illetve, ha vannak a mentorálással kapcsolatban ötleteik, amelyeket szívesen megvalósítanának, azokat is gyűjtsék össze. Mindketten kifejezték, hogy szívesen vennének részt kreatív feladatokban, mint például rajzolás és közös történetírás, de szóvá tették, hogy a közös kedvenc sportjuknak, a focinak is nagyon örülnének, ha 1–1 alkalommal játszanának. Az óra végén kértem a gyerekeket, hogy reflektáljanak a mai foglalkozásra. Noel különösen élvezte a híres embert kitalálás játékot, míg Ervin a vicces pillanatokat emelte ki. Mindkét fiú nagyon aktív volt a feladatokban, és azt éreztem, hogy nem lesz velük nehéz a közös munka. Zárásként egy általuk választott játékot játszottunk, ahol közösen kellett felépítenünk egy történetet. Mindenki egy mondatot mondott, és ezt így folytattuk. Így alakult ki egy vicces, de tanulságos történet egy osztálykirándulásról a hegyekben. Ez a feladat nemcsak a kreativitást fejlesztését szolgálta, hanem erősítette az együttműködő képességet is, valamint szókincsfejlesztés és kommunikációs készség fejlesztése is megtörtént. A gyerekek nagyon érthetően és a hallgatóság számára élvezhetően adták elő ezt

a történetet.

Minden alkalom végén megbeszéltük a következő találkozó időpontját. Noel és Ervin örömmel várták a következő mentorálást, ahol már komolyabb feladatokkal foglalkoztunk, de továbbra is nagy hangsúlyt fektettünk az együttműködőkészség és az önismeret fejlesztésére. A foglalkozáson összességében minden fejlesztési célt sikerült megvalósítanom. Az önreflexió célja a mentoráltak önismeretének elmélyítése és teljesítményük átgondolása volt, melyben a „Ki vagyok én?” nevű játék segített. A kommunikációs készség fejlesztése az utolsó játékban mutatkozott meg, ennek fő célja a gyerekek önálló gondolatainak kifejezése és a magabiztosabb és hatékonyabb kommunikáció volt.

2.kép (Készült 2022.09.21.)

A mentoráltak önismeretének fejlesztés

Elérkezett a második mentorálási alkalom. Ennek célja az volt, hogy a gyerekek önismeretét fejlesszem, valamint az, hogy jobban megismerjük egymást. A gyerekek nagyon lelkesen várták.

Az első játék, amit játszottunk, az "Én vagyok" nevű gyakorlat volt, amely során mindenkinek három pozitív tulajdonságot kellett magáról mondania. Ezzel azt szerettem volna elérni a gyerekeknél, hogy elgondolkozzanak saját erősségeiken, pozitív tulajdonságaikon. A játék fejleszti az önbizalmat, ami segít abban, hogy magabiztosabban tudjanak megnyilvánulni.

Ezt a játékot a gyerekek már ismerték. Elmondták, hogy számukra nagyon nehéz pozitív dolgokat írni saját magukról. Ez arra enged következtetni, hogy hajlamosak a túlzott önkritikára és alacsony önértékeléssel rendelkeznek. Ennek hatására mind a két fiú kicsit visszafogottan kezdte el a feladatot, de amikor látták, hogy én bátran megosztom a gondolataimat, ők is magabiztosabbak lettek. Ez a gyakorlat abban segít, hogy mindketten átgondolják saját erősségeiket, és növeljem az önbizalmukat, és a csoportlégkört is pozitívvá és támogatóvá szeretném tenni az ilyen jellegű játékokkal.

A második játék a "Szimbólumok világa" nevet viselte. Ez a játék fejleszti a vizuális gondolkodást, erősíti a képzelőerejüket. Társas kapcsolatokat fejleszt, mivel a résztvevők egy-egy tárgy kapcsán elmondják személyes történetüket, tapasztalataikat. Mindenki választott egy tárgyat az osztályteremből, ami valahogyan kapcsolódik hozzá, kedves számára és elmagyarázta, miért választotta azt. Noel egy ceruzát választott, mert szerinte a kreativitását tükrözi, és szeretne még jobban kibontakozni ezen a téren. Ervin egy könyvet választott, amely az érdeklődését jelentette a tudományok iránt, valamint elmondta, hogy örülne, ha tudna többet olvasni egy-egy alkalommal. Ezek a tárgyak egy komolyabb beszélgetést indítottak el arról, hogy milyen céljaik vannak, és hogyan látják a későbbiekben magukat. Az egyik legnagyobb áttörés a "Jövőkép" nevű feladat során jött el, ahol beszélgettünk, ki mit szeretne elérni a jövőben, és milyen terveik vannak a továbbtanulást illetően. Noel, aki korábban kevésbé osztotta meg gondolatait, itt kezdett igazán megnyílni. A megnyílása elősegíti az önismereti fejlődését és mivel egyre több érzést, gondolatot osztott meg, így azt érzem, hogy ő is nyitottabbá válik mások érzéseinek befogadására. Elmesélte, hogy érdekelné az informatikai pálya, mert szereti a technológiát, és szeretne valami maradandót alkotni. Ervin pedig arról beszélt, hogy a mezőgazdaságban szeretne dolgozni, és szívesen munkálkodna földműveléssel, mert ez jelenleg sem áll távol tőle. A játék során mindketten őszintén megosztották reményeiket és vágyaikat, ami által sokkal közelebb éreztem magamhoz őket. Mivel megosztották velem a terveiket a jövővel kapcsolatban, úgy éreztem, hogy ez mélyebb és értékesebb kapcsolat kialakításában fog segítséget nyújtani. A nap végén mindkettőjüktől kértem, hogy pár gondolattal fejezzék ki, milyen benyomásokat szereztek az alkalom során. Noel kifejezte, hogy most először érezte igazán, hogy biztonságos közegben van, és nyugodtan beszélhet a céljairól, mert itt mindenki azért van, hogy neki segítsen. Ervin pedig elmondta, hogy úgy érzi, jobban megértjük egymást és kezd kialakulni köztünk egy bizalmi kapcsolat. Összességében az önismereti játékok ahhoz is nagyon jó célt szolgáltak, hogy a gyerekek önértékelését és önbizalmát erősítették, valamint a köztünk lévő kapcsolatot is sikerült szorosabbá tenni. A foglalkozás végén megbeszéltük, hogy a jövőben is folytatjuk az ilyen jellegű

gyakorlatokat/feladatokat, hiszen ezek által építjük a bizalmat és segítjük a személyes fejlődésüket, hiszen a program célja is ez.

A gyerekek egyéni szükségleteit ezen az alkalmon sikerült kiszűrni. Fontosnak tartom, hogy a továbbiakban nem csak csoportosan, hanem személyre szabottan is foglalkozzunk velük és így elősegítem a saját tempójukban való fejlődést. A mai alkalom során azt is megtapasztaltam, hogy a folyamatos elismerés motiválja őket, amit otthon nem biztos, hogy megkapnak.

3.kép (Készült 2022.10.12.)

Kreatív foglalkozás

Az október végi foglalkozás keretében egy tökffaragó foglalkozást szerveztünk a többi mentortársammal közösen, amely során a programot az időjárási körülményekhez igazítottuk, hogy mindenki számára kellemes és biztonságos legyen a részvétel. A foglalkozás célja a kreatív gondolkodás, valamint az önálló ötletek megvalósítása volt. Ezen a foglalkozáson több mentorált gyerek is részt vett, ezáltal az együttműködő készség és az új társas kapcsolatok kialakítására is nagy hangsúlyt fektettünk. Az előkészületeket mi, mentorok valósítottuk meg. Beszereztük a szükséges anyagokat, eszközöket. Kijelöltük a megfelelő helyszínt, valamint berendeztük a termet, úgy, hogy minden igénynek megfelelő legyen.

Mielőtt belekezdünk volna a faragásba, ismertettük a foglalkozás témáját. Kialakítottuk a 2–3 fős csapatokat. Célunk az volt, hogy olyan kis közösséget hozzunk létre, ahol a csapattagok nem osztálytársak, hanem évfolyamtársak. Ezáltal jobban megismerhetik egymást. Célunk, hogy a csoporttagoknak alkalmazkodniuk kelljen mások munkastílusához és elképzeléseihez, ami segít fejleszteni a rugalmasságot és a problémamegoldó képességet. Elősegíti a szociális

készségeket, többek között az empátiát, a kommunikációs készséget. A gyerekek izgatottan és kreatívan vágtak bele a tökök kifaragásába, amely remek lehetőséget nyújtott számukra arra, hogy kézügyességüket és fantáziájukat is megmutassák. Több gyerek úgy munkálkodott együtt, hogy a kapcsolatuk eddig nem volt jó, vagy nem volt lehetőségük közös munkára. A faragás közben alkalom nyílt arra, hogy kötetlenül beszélgessünk a diákokkal, akik spontán megosztottak magukról különféle személyes információkat is. Ezek a beszélgetések hozzásegítettek minket ahhoz, hogy jobban megértsük a gyerekek mindennapi életét, megfigyeljük, hogy mennyire nyitnak egymás felé.

A foglalkozás során észrevettük, hogy a gyerekek nyitottabbá váltak, és egyre bátrabban osztották meg érzéseiket és gondolataikat. El is mondták, hogy így, osztálytermen kívül sokkal biztonságosabban érzik magukat. Ez a fajta közös tevékenység hozzájárult ahhoz, hogy köztük és a mentorok közötti bizalom még erősebbé váljon. Az ilyen kötetlen programok nemcsak a kreativitásukat fejlesztik, hanem a csapatmunkát is, hiszen a faragás közben együtt kellett működniük, segíteniük kellett egymásnak és ezt nagyon ügyesen megoldották. Jó volt látni, hogy a gyerekek között nincs semmilyen feszültség, attól függetlenül, hogy nem egy osztályba járnak.

Összességében a foglalkozás elérte célját. A gyerekek értékes tapasztalatokkal gazdagodtak. Az együttműködő képességük látványosan javult. Az esetleges problémákat felnőtt segítsége nélkül sikerült megoldaniuk. A tökf faragó foglalkozás egy sikeres, vidám és hasznos esemény volt, amely ismét jobban összekovácsolt minket. A gyerekeken azt éreztem, hogy a tiszteletet megadva, de barátként tekintenek rám. A diákok közössége erősödött, és mindenki új barátokra tehetett szert. Remélem, hogy a gyerekek közötti kapcsolat kialakulása, mentoráláson kívül is megmarad, és új barátságokra tehetnek szert.

4.kép (Készült 2022.10.30.)

Pályaorientációs foglalkozás

A soron következő mentorálási alkalmon sajnos csak Noel tudott részt venni, mert Ervin megbetegedett. Úgy gondoltam, hogy ez remek alkalom arra, hogy kicsit önállóan foglalkozzak vele. Egyénileg is tudjam fejleszteni. A foglalkozást a pályaorientáció köré építettem. Célom az volt, hogy segítsem Noelt az érdeklődési körének beazonosításában és az érdeklődéséhez kapcsolódó pályaismereti információkkal tudjam ellátni.

Megkezdttük a foglalkozást. Felmértem, hogy mennyire tájékozott a pályaválasztásban. Érdekelte mennyire van tisztában a lehetőségeivel. Azt tapasztaltam, hogy nagyon bizonytalan. Elmesélte, hogy minden tanára más-más tanácsokkal látja el és ezért nem igazán tud dönteni. Szeretne megfelelni a tanárai, szülei és önmaga elvárásainak is. Megbeszéltük, hogy ez az alkalom erről fog szólni és nagyon értékelte.

Az első lépés az volt, hogy ismertettem vele egy folyamatot, amin, ha becsületesen végigmegy, biztosan fogja tudni, hová menjen tovább. Figyelembe kell venni az egyéni igényeket, de fontos, hogy először elvégezzük az öndefiníciót. Ez a tanuló önmagáról alkotott képét jelenti. Az önmagunkról alkotott képünk a körülöttünk lévő személyekkel való kapcsolatainkban formálódik. Bagdy Emőke megfogalmazásában olvashatjuk, hogy az identitásalakulást erősen befolyásolja az, hogy milyennek látja magát a tanuló és milyen visszajelzéseket, minősítéseket kap a környezetétől. Megemlíti a: Milyen vagyok? Mit érek?, Hol a helyem a világban?, Milyennek látnak mások?, Mire vagyok képes?, Honnan váltam

ilyenné? (Bagdy, 1999) kérdéseket. A „szubjektív én” kialakulásához az ezekre a kérdésekre adott válaszok nélkülözhetetlenek. Szilágyi Klára (2002) is hasonló kérdéseket fogalmaz meg a pályaorientáció pedagógiai folyamatában: „Honnan jövök? Hol vagyok?, Hová tartok?, Hol tartok? és Ezek a terveim!” Ezekben a kapcsolatokban kipróbálhatjuk magunkat, különböző szerepek szerint viselkedhetünk, különféle helyzetekbe kerülhetünk. Erre remek lehetőség egy szerepjáték. Ezt ki is próbáltuk. A játék célja, hogy különböző szerepekben lehet a résztvevő.

Szituációs ötletek:

- egy boltban, kávézóban dolgozó eladó, kiszolgáló milyen helyzeteket él át leggyakrabban.
- felcserélt tanár diák szerep
- bemutatkozó interjú egy álláshirdetésre (ha technikailag megoldható, 1 perces)

Ezek olyan helyzetek, ahol esetleges konfliktusokra is megoldást kell találni a hallgatónak. Noel remekül megállta a helyét a szerepjátékban. Nyugodtan, barátságosan és empátikusan viszonyult a kellemetlen szituációkhoz. Az önreflexiója az volt, hogy jelen esetben kiválóan teljesített, de úgy érzi, hosszútávon nem lenne képes pl.: kávézóban dolgozni. Nagyon örültem a szavainak, hiszen, ha valamit tudjuk, hogy nem akarjuk az már fél siker.

„Soha nem elég csak önmagunkat megismerni a pályaorientációs folyamatban, mert a választáshoz, a kompetens döntéshez a lehető legalaposabban ismernünk kell a választható pályákat, ismernünk kell azok elvárásait, elérési útvonalát és tartalmát, hogy összevethessük a saját képességeinkkel, saját elvárásainkkal, saját érdeklődési körünkkel. Vagyis reális önismerettel és minél alaposabb pályaismerettel kell rendelkezünk a kompetens pályaválasztási döntés meghozatalához.”²⁷

Ezután a következő hívó mondatokat javasoltam Noelnek, amire jó, ha keresi a választ: Miben vagyok jó? Mi megy nekem könnyen? Ezekkel a kérdésekkel ki tudjuk szűrni, mi az, ami esetleg a gyengeségünk. Ha ezt tudjuk, tudunk erre koncentrálni és fejleszteni is. Ha ezeket a kérdéseket megválaszoltuk, érdemes foglalkozni az értékeinkkel, mi az, ami számunkra fontos? Erre a kérdésre is meg kell találnunk a választ. Ezt követően fontosnak tartom elképzelni, hogy milyen módon szeretnénk dolgozni. Itt a hívó mondatunk lehet a: Hogyan szeretnék dolgozni?

Noel számára a következő volt a javaslatom: Miután ezeket a kérdéseket lejegyezte, otthon kezdjen el gondolkodni. Gondolja át alaposan, ne kapkodjon, ne hozzon elhamarkodott döntést.

²⁷ KENDERFI Miklós (2011): Pályaorientáció. (digitálistankönyv) Szent István Egyetem, Gödöllő.
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0019_palyaorientacio/ch01s02.html letöltés: 2024. 10.11.

Megbeszéltük, hogy ha sikerült szűkíteni a lehetőségeit, elkezdünk intézmények között is tájékozódni.

Összességében a foglalkozás célja megvalósult, miszerint igyekeztem Noelt a tudatos pályaválasztás felé irányítani. Az egyéni tanácsadás nagyon sokat tud segíteni a gyerekeknek és ez az alkalom úgy éreztem Noelnek is sok kérdésére választ adott.

5.kép (Készült 2023.01.19.)

Sportfoglalkozás

A gyerekek kéréseit kielégítve, sportnapot is tartottunk a mentortársaimmal. Előzetesen tájékoztattuk őket, hogy a mozgásos foglalkozásnak megfelelő öltözetben érkezzenek. A sportfoglalkozás célja az állóképesség javítása, a csapatmunka és a készségfejlesztés volt. Mentortársaimmal 1 fél órával előbb érkeztünk az iskolába, hogy berendezzük a tornatermet, előkészítsük a szükséges eszközöket.

A csapatokat véletlenszerűen alakítottuk ki. Mindenki kapott egy számot. Így kialakultak a vegyes csoportok, ami azért is volt fontos, hogy javítsunk a szociális készségeken. A gyerekek közötti szociális háttér, lehetőséget biztosít arra, hogy fejlődjön az együttérző képességük, azaz az empátiájuk.

Egy sorversennyel kezdtük meg a vetélkedőt, ahol csapatonként felsorakoztak a rajtvonalhoz. Azért esett a sportformára a választás, mert sok részképességet tudtunk fejleszteni a gyerekeknél. Az első feladat egy futóverseny volt a jelölő háromszögig és vissza. Akkor ért véget a verseny, ha a csapattagok utolsó embere is beért a célba. A csapatok kézfeltartással

jelezhetők, a játék sikeres teljesítését. A futóverseny célja a fizikai képesség, gyorsaság fejlesztése volt. Mivel a sorverseny időre ment, ezért a gyorsaság elengedhetetlen tényezőnek bizonyult. Ez követte a váltott lábbal szökdelés. Ebből a csapatoknak 2 kört kellett teljesíteni. Ez a feladat a különböző mozdulatok összehangolására és javítására szolgált. Koordinációs készség fejlesztés történt ebben a feladatban. Miután minden csapat célba ért, az első embereknek egy pingpong labdát és egy tollasütőt kellett a kezükbe venni. Mentortársaim segítettek a gyerekeket az eszközök beszerzésében. A feladat az volt, hogy a lehető leggyorsabban el kellett jutni a jelölő háromszögig és vissza anélkül, hogy a labda leesne. Feladat célja az egyensúlyérzék fejlesztése, valamint a koncentrációs készség fejlesztése volt. A végrehajtás magas fokú koncentrációt igényelt. A gyerekeken tapasztalható volt a szociális készségek fejlődése, nagyon jól tudtak együttműködni és támogatták, biztatták egymást egy-egy feladat elvégzésében.

A következő és egyben utolsó fordulóként a jól ismert „Gólya viszi a fiát” c. játékot terveztük be. Ekkor két erősebb gyerek egymás kezét úgy fogja meg, hogy egymás csuklójába kapaszkodnak. Egy kisebb vagy könnyebb gyerek ráül a kezükre és őt viszik a jelölőig és vissza. A cél, hogy aki ráül a többiek kezére ne essen le, a feladatot pontosan és gyorsan elvégezzék a gyerekek. Első lépésként gyorsan kellett meghozni azt a döntést, hogy a csapatban kik lesznek alkalmasak a feladat teljesítésére. Ezáltal fejlődött a problémamegoldó képességük és alkalmazniuk kellett az önreflexiót is. A gyerekek sikeresen elvégezték a különböző feladatokat. Megtörtént az eredményhirdetés. Jutalmul, a győztes csapat választhatott záró játékot. A focira esett a döntés. Mindenki boldogan vett részt ebben a sportjátékban is.

Összegezve a sportfoglalkozást, sikerült fejleszteni a fizikai készségeket. A gyerekeknek nőtt az önbizalmuk azáltal, hogy a feladatokat sikeresen elvégezték. Nagyon céltudatosok voltak és nem adták fel. Fejlődött a kitartásuk. Valamint a kognitív képességek, a szabálytudat fejlesztése is elérte célját. Tehát a vegyes csoportok megalkotása nemcsak a sportolási élményt gazdagítja és erősíti a sport iránti szeretetet, hanem fejlesztik a társas készségeket, segítik az egyéni és csoportos fejlődést, és hozzájárulnak a befogadóbb, együttműködőbb közösségek kialakításához, mely a program céljai közé is sorolható.

6.kép (Készült 2023.04.11.)

Asszociációs készségfejlesztés a Dixit kártyajáték segítségével

Ezen az alkalmon, az iskola csak egy termet tudott számunkra biztosítani, így 4 mentortársammal együtt tartottuk a foglalkozást. Sokat gondolkoztunk, hogy mi lenne a jó megoldás, és mi az, ami a gyerekek számára is hasznos lehet. Választásunk a Dixit nevű társasjátéka esett. „A Dixitben adott egy doboz, benne pedig 84 szürreális tartalmú, csodás stílusban megfestett kártya, bábuk és egyéb apró kiegészítők találhatók, amelyek szükségesek a játékhoz. Minél többen kapcsolódnak be, annál izgalmasabb és sokrétűbb a parti, így ajánljuk, hogy minél többen játsszatok!

Első lépésként mindenki kap a kezébe hat kártyát, majd a kezdő játékos, aki egyben a történet mesélője is, kiválaszt egyet a kezében levők közül, kitalál hozzá egy rövid kis mondatot, közmondást, szlogent, verset, vagy amit akar, amely a képre jellemző, viszont nem túl nyilvánvaló és leleplező. A Dixit kártyajátékban a mesélőnek lehetősége van mutogatni és pantomimezni is, sőt akár énekelni is. A játékosoknak, tehát neked is, ki kell választanod egy képet a kézben tartott kártyákból, amelyre szerintetek a legjobban illik az adott mondat. A kiválasztott és addig lefordított kártyákat ezután fel kell fordítani, majd a mesélőn kívül mindenki tippelhet, melyik kép volt a mesélőé, az alapján, hogy mi volt a nyitómondat. A Dixit kártyajáték lényege, mint említettük, hogy kitaláld a mesélő kártyáján szereplő képet a mondat alapján. Aki kitalálta, pontot kap, valamint az is, aki másokat sikeresen megtévesztett saját

kártyájával.”²⁸

Célunk ezzel a játékkal az volt, hogy fejlesszük a gyerekek kreativitását és fantáziáját, hiszen a játékban a kártyák képeit frappáns és meglepő mondatokkal kell kiegészíteni. A játék arra is lehetőséget ad számunkra, hogy megpróbáljunk azonosulni mások gondolkodásmódjával. A játék elősegíti a közösségi interakciókat, a társas kapcsolatokat, hiszen sok beszélgetés, nevetés és ötletelés kíséri az egész folyamatot. A kártyák segítségével alkotott történet elmesélése fejleszti a szóbeli kifejezőkészséget.

A játék nagyon sikeres volt a gyerekek körében. Sok pozitív gondolatot osztottak meg. Motivációt éreztek arra, hogy ők is beszerezzék a kártyákat, és akár szünetekben, vagy otthon a családdal is játszanak vele. Megfigyelhető volt, hogy a gyerekek milyen hangulatban vagy élethelyzetben vannak egy-egy asszociáció kapcsán. Nagyon tudom ajánlani ezt a játékot minden mentornak, pedagógusnak vagy akár még felnőtteknek is.

A foglalkozás sikeres volt, a Dixit fantáziadús légkört teremtett, ahol senki nem tud rossz választ mondani, mindenki szabadon asszociálhat. Úgy gondolom, hogy az ilyen játékok hosszú távon hozzájárulnak a gyerekek kreatív és szociális kapcsolatainak fejlődéséhez.

6.kép (Készült:2023.04.20.)

Pályaválasztást segítő kirándulás

Lehetőségünk nyílt a gyerekekkel a pályaválasztás kapcsán iskolán kívüli programot is szervezni. Az előkészületeket mentortársaimmal és a minket segítő egyetemi oktatókkal tettük meg. A kirándulás célja a pályaválasztás elősegítése és a gyerekek lehetőségeinek ismertetése volt, melynek során a gyerekek lehetőséget kaptak arra, hogy megismerjék a különböző pályákhoz szükséges készségeket, a munkakörnyezetet, és az egyes munkákhoz kapcsolódó feladatokat. Emellett ezek az élmények segíthettek abban, hogy tudatosabb döntést hozzanak a karrierjükéről, és tisztábban lássák, milyen lehetőségek állnak rendelkezésre.

Az első iskola, amit megnéztünk, a Szerencsi SZC Tokaji Kereskedelmi és Idegenforgalmi

²⁸ <https://reflexshop.hu/mit-erdemes-tudni-a-dixit-kartyajatekrol-113>

Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma volt. Amint megérkeztünk az intézménybe, az első program egy tájékoztatás volt arról, milyen képzések, ösztöndíjak, továbbtanulási lehetőségek és munkalehetőségek állnak itt rendelkezésre. A pedagógus kiemelte, hogy nagyon gyakorlatorientált a képzésük. Ez az én mentoráltjaimnak kifejezetten tetszett. Noel érdeklődését egyből felkeltette a turizmus vendéglátás. A tájékoztatás után körbevezettek minket az intézményben, illetve lehetőségünk nyílt megnézni a felújított kollégiumot is. Ezeknek a gyerekeknek a kollégiumi ellátás fontos szempont, hiszen ők Cigándról érkeznek, ahonnan bizonytalan a bejárás, ezért mindenféleképpen kollégiumi elhelyezésre lesz szükségük.

Ezután átmentünk a Tokaji Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégiumba, ahol szintén tájékoztatták a gyerekeket lehetőségeikről. A gyerekeket nagyon megragadta a tudat, hogy ha ezt a középiskolát választják, akkor az iskola támogatásával megszerezhetik a jogosítványt. Ez nagyon motiválón hatott rájuk. Az élményeknek is kedvezett az intézmény, hiszen rendelkeznek egy hatalmas területű baromfiudvarral, ahol lehetőség nyílik a gyerekek számára az állatok etetésére, illetve a különböző mezőgazdasági munkák megtekintésére és kipróbálására is. A diákok találkozhatnak szakemberekkel, akik tanácsokat adhatnak a pályaválasztásukhoz, valamint reális képet sikerül kialakítani a gyerekekben. A munkahelyi élet és a szakmák valóságos aspektusait mutatták meg nekünk, ami segíthetett elkerülni a tévhiteket egy-egy szakmával kapcsolatban. A fiataloknak nagyon élményszerű, volt, hogy lehetőségük nyílt traktort vezetni. Ervin érdeklődését nagyon felkeltette ez az iskola, mert az ő tervei között szerepel a mezőgazdaságban való elhelyezkedés, munkálkodás. Megbeszéltük, hogy a következő iskolai mentoráláson utánanézzünk a mezőgazdasági iskoláknak.

Ezt követően ellátogattunk a szerencsi csokoládégyárba. A látogatás célja volt, hogy a gyártási folyamat megismerésével tudományos ismereteket tudjanak átadni a diákoknak, különösen a kémia és a fizika terén. Ismertették a csokoládégyártás folyamatát, többek között azt, hogy miből készül, milyen körülmények szükségesek ahhoz, hogy sikeresen a boltok polcaira kerüljön a termék. A gyárban dolgozók bemutatták nekünk a folyamatokat.

Ezután az előírásoknak megfelelő védőruházatot vettünk fel, és mi magunk is elkészíthettük saját ízlésünknek megfelelő csokoládét. A csokoládégyártás fejlesztette a gyerekek kezűgyességét és finommotorikus készségük is fejlődött. A készítés során a diákoknak figyelniük kellett arra, hogy a feladatokat időben végezzék el, ami a hatékony időkezelésre tanította őket. Minden gyerek nagy örömmel és precizitással készítette el a saját édességét. Miután elkészültünk, visszamentünk a buszhoz, és elindultunk vissza az iskolába. A buszon

kértük a gyerekeket, hogy a következő mentorálási alkalomra összegezzék, miért volt számukra hasznos ez a kirándulás.

Úgy gondolom, hogy ez az alkalom számtalan lehetőséget mutatott nekik, amit pályaválasztásuk során tudnak majd alkalmazni és a jövőbeni tanulmányokban és karrierlehetőségekben is hasznosak lehetnek. Összeségében a kirándulás nem csak szórakoztató, hanem nagyon tanulságos volt. Személy szerint én is sok dolgot tanultam, amivel segíteni tudom a diákjaim jövőjét.

8-9.kép (Készült:2023.05.02.)

Pályaválasztási dilemmák közös feldolgozása

Erre az alkalomra a pályaválasztási kirándulás megbeszélését választottam, illetve Noellel és Ervinnel külön-külön is szerettem volna foglalkozni. A kirándulás végén kértem a gyerekeket, hogy az esetleges kérdéseiket ekkor tegyék fel. Úgy gondoltam, hogy itt a lehetőség arra, hogy személyre szabottan tudjak foglalkozni igényeikkel, kérdéseikkel, gondolataikkal a jövőjüket illetően.

Noellel kezdtem a beszélgetést, addig Ervinnek hagytam időt átgondolni és megfogalmazni gondolatait.

Noel úgy érezte, hogy a kirándulás abban erősítette meg, hogy nem szeretne a mezőgazdaság, illetve a turizmus irányába elindulni, mert úgy érzi ennél férfiasabb szakmát szeretne választani. Mindenképp előnyben részesítené az olyan intézményeket, ahol nem csak az érettségi megszerzésére van lehetőség, hanem azon kívül egy szakmát is meg tud szerezni. Kértem, hogy fogalmazza meg, mi az, amit erősségének érez, hogy kicsit konkrétan el tudjunk indulni a keresésben. Úgy gondolta, hogy nagyon jó erőnléttel és állóképességgel rendelkezik. Szerette volna, ha a mozgás valamilyen formában megjelenne a munkájában. A

sport mindig is hozzátartozott az életéhez, és az volt a véleménye, hogy a foci az évek során megtanította arra, hogyan tartsa fenn az erőnlétét, és megtanult csapatban dolgozni. A fizikai erőnlét mellett nagyon jó problémamegoldó képességgel is rendelkezett, ami a Dixit nevű játékban is megmutatkozott. Ezt én, a mentora is csak megerősíteni tudtam. Mentálisan is készen állt a komolyabb megmértetésekre, és azt sem zárta ki, hogy szívesen dolgozna emberekkel, vagy segítene rajtuk.

Megerősítettem őt abban, hogy ezek nagyon jól felmért tervek, és rengeteg lehetősége van a megvalósításukra. Miközben felsorolta az erősségeit, azonnal a tűzoltó, rendőr, mentőápoló, honvéd és katona szakmák jutottak az eszembe. Ezeket meg is osztottam Noellel és kértem, hogy a következő alkalomra nézzen jobban utána ezeknek a szakmáknak, nézze meg, hogy melyiket érezné a legközelebb magához. Olvasson utána, nézzon videókat, esetleg, ha van olyan ismerőse, aki ilyen szakmában dolgozik, beszélgessen vele. Úgy gondolom, hogy Noel sikeresen elvégezte az önreflexiót, a javasoltak alapján, a hívó kérdések segítségével. Nagyon jól felmérte mik az erősségei, és ezzel el tudtunk indulni a továbbtanulás irányába.

Ervinre került a sor. Ő beszámolt arról, hogy benne a kirándulás megerősítette azt, hogy továbbra is a mezőgazdaság iránt érdeklődik. Elmondása szerint, nagyon tetszett neki az, hogy Tokajban ennyire gyakorlatorientált a képzés, és fontos neki, hogy az iskola különböző ösztöndíjakat biztosít számára. Motiválja az ingyenes B kategóriás vezetői engedély megszerzése. Felmerült azonban az a probléma, hogy számára Tokaj messze lenne és nem tudja, hogy a családját hátrahagyva, képes lenne-e az önállósodásra. Azt javasoltam Ervinnek, hogy gondolkozzon el a kollégiumon. Ez sokat tud segíteni a személyes fejlődésben, valamint a felelősségvállalást is erősíti. Érdeemes átgondolni, hogy mennyire tudunk alkalmazkodni, hiszen a bentlakásos élethez elengedhetetlen ez a képesség. A kollégiumi elhelyezés nagyban hozzájárulhat Ervin hosszú távú sikeréhez. Ezzel a pár gondolattal fejeztem be az Ervinnel való tanácskozást.

Célom a mai önálló foglalkozással az volt, hogy felmérjem, milyen változásokon mentek át a gyerekek, és milyen kompetenciák, készségek erősödtek, amit az előző alkalmakon fejlesztettem vagy kialakítottam náluk. Ez a foglalkozás a fiúknak lehetőséget adott a pályaválasztási dilemmák közös feldolgozására.

Intézmény választás előkészületei

A foglalkozás keretein belül az előző mentoráláson kiadott feladatok megbeszélését tűztem ki célul. Úgy vélem, sikerült beépíteni a továbbtanulás gondolatát a fiúk mindennapjaikba és ők is egyre lelkesebbek a témát illetően.

Noelt arra kértem, hogy nézzen kicsit jobban utána az általam javasolt szakmáknak. Ezt meg is tette, ami egy visszajelzést adott számomra arról, hogy nagyon motivált és elkötelezett. Úgy gondolom, ha valaki érdeklődik egy adott terület iránt, nagyobb eséllyel lesz sikeres, kitartó és tájékozott abban, hogy folyamatosan fejlessze a tudását és készségeit. A következő dolgokról tudott beszámolni nekem: Elsőként a tűzoltó szakmáról szerzett információkat. Olvasott arról, hogy a tűzoltók feladata a tüzesetek elhárítása, az esetleges balesetek segítése, károk minimalizálása különböző élethelyzetekben. A tűzoltók folyamatos kiképzésen vesznek részt fizikailag és mentálisan is. Noel kérdése, ezt követően arra irányult, hogy milyen iskolába kell jelentkeznie, hogy ebben a szakmában tudjon dolgozni.

Az első lépés, hogy egy olyan szakköznevelőt vagy technikumot kell választani, ahol „katasztrófavédelem” szakirányú képzés folyik. Ezt követően egy speciális képzést kell elvégezni, amit a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ biztosít. Fontos megemlíteni, hogy fizikai és egészségügyi alkalmassági követelményeknek is eleget kell tenni. Következő alkalommal, tehát annak az információnak a birtokába kell eljutnunk, hogy a környéken, mely intézmények tudnak ilyen képzést biztosítani.

A mentőápoló szakmát teljes mértékben kizárta, mert az egészségügyet nem érzi közel magához.

A rendőr és a honvéd szakmáról, úgy számolt be, hogy mind a két szakma a közbiztonságért és az ország védelméért felelős. A rendőrök feladata a törvények betartatása, a bűnmegelőzés. Feladatait az adott helyzeteknek megfelelően önállóan vagy utasításra végzi. Hierarchikus szervezet tagja. Feladatait tehát a jogszabályok alapján, parancsok és utasítások által teljesíti. Fegyverviselési joga van, amelyet kizárólag csak a jogszabályok keretei között használhat. Hívását eskü alatt végzi. A rendőrök közvetlen kapcsolatban állnak a lakossággal.

A honvéd munkája során parancsokat ad és hajt végre, elvégzi a rábízott kislevegység felkészítését, vezeti a kiképzésüket. Feladata a katonai gyakorlati feladatok végrehajtása során előírt biztonsági rendszabályok betartása és betartatása, valamint a munka-, tűz- és környezetvédelmi tevékenységet elvégzése. A rendőr szakmától eltérően az ország külső biztonságáért felelnek. Noel lelkesedése, és előadásmódja, azt az érzést keltette bennem, hogy ez a szakirány az, ami igazán felkeltette az érdeklődését. A megbeszélteknek megfelelően, a következő órára arra kértem, tekintse feladatának, hogy utána érdeklődjön annak, milyen lehetőségek vannak a környéken, ha ebben az irányban szeretne továbbtanulni. Ez fejleszti és javítja az információkezelési és elemzési készségeit.

Ervinnel egy személyesebb beszélgetést folytattam. Nála nem az volt a fő kérdés, milyen irányba szeretne továbbtanulni, hiszen azt már tudta, hanem az, hogy mennyire lenne képes

elszakadni a családjától. Arról beszélgettünk, hogy a Tokajban meglátogatott iskolán kívül, mely intézmények jöhetnek szóba. Összeállítottam egy listát számára. Ezen az alkalmon ezeket néztem át vele, és alaposan átbeszéltük az intézmény által nyújtott lehetőségeket. A célom az volt, hogy fejlesszem a kritikai gondolkodást, amely a továbbtanulás választásánál jelen van, hiszen különböző információkat kell mérlegelniük. Valamint fejleszti a felelősségteljes döntéshozatalt, hiszen fontos, hosszú távú következményekkel járó választásokat kell meghozniuk rövid időn belül, mely hatással lesz az életükre.

Ervinnek a következő intézményeket hoztam lehetőségül:

1. Georgikon Görögkatolikus Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (Sátoraljaújhely)
2. Szent István Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (Nyíregyháza)
3. Tokaji Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (Tokaj)
4. Bárczay János Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (Abaújszántó)

Megbeszéltük és utánaolvastunk, melyik iskola, milyen lehetőségeket tud biztosítani, valamint fontos volt figyelembe venni az utazási körülményeket is. Ezeket az információkat figyelembe véve kizártuk az Abaújszántói és Nyíregyházi iskolát. Ervin döntéshozatali képessége, fejlődést mutatott. Nagyon határozottan kizárta a nem megfelelő iskolákat. Nem láttam rajta bizonytalanság jeleit.

A gyerekeket arra ösztönzőm, hogy ne halogassák a tájékozódást. Menjenek el minél több nyílt napra és ne legyenek félszegek, kérjenek elérhetőségeket, hogy olyan dolgokat is meg tudjanak kérdezni később, ami nem derült ki a nyílt napon. Azt a gondolatot igyekeztem átadni a gyerekeknek, hogy fel lehet fogni a pályaválasztást egy remek lehetőségként is, ahol először érdeklődési kört választunk magunknak, és ezt követően döntünk a szakról. A segítségemmel a gyerekek, jó irányba haladnak a pályaválasztásban.

Összegzés

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a dolgozatomban leírt mentorálási alkalmak nem az egész éves munkásságomat mutatják be, kizárólag azokat az alkalmakat, ahol, kulcsfontosságú fejlesztés, módszertan alkalmazása történt.

A mentorálás során kiemeltem az általam alkalmazott és relevánsnak gondolt módszereket, fejlesztési területeket. A hátrányos helyzetű gyerekeknél a legfontosabb az önbizalom és

önismeret fejlesztése volt. Figyelembe kellett vennünk, hogy a mentorálásban résztvevő gyerekek, az otthoni körülmények között nem kapnak megfelelő visszajelzéseket önmagukról, sőt sok esetben csak a negatív vélemények jutnak el hozzájuk. Elengedhetetlen az önbizalom kialakítása, és fejlesztése, mert így képesek reális célokat kialakítani és javulnak a szociális kapcsolataik.

Kutatásom összegzésében megvizsgálom a hipotéziseinkre kapott eredményeket.

Az első tézisem, miszerint a programban résztvevő gyerekek önbizalma sokat fejlődött a mentorálás során, nyitottabbak lettek a világ felé, és tettek céljaik megvalósításáért, teljes mértékben megvalósult. Ennek eredményét a pályaválasztás igazolja. A gyerekek a mentorálás végére, magukhoz képes sokkal nagyobb határozottságot mutattak. Megtanulták, milyen módon készítsenek reális önreflexiót. A pozitív visszajelzések motiválóan hatottak a gyerekek önmagukhoz való viszonyára. Ezt alátámasztja a pályaválasztásban elért eredményük is.

A másik megfogalmazott tézisem abban állt, hogy a gyermekek fejlődési szemléletének kialakítása hozzásegítette a tanulókat a kudarc feldolgozásához. Lehetőséget biztosított arra, hogy tanuljanak a hibáikból. Ezt a tézist is sikerült megerősíteni. Az iskolaválasztásnál le kellett mondaniuk egy-egy lehetőségről, amit az elején nem szívesen fogadtak el, de a mentorálás segítségével a végén a kudarcot egy új lehetőség esélyének tudták be.

A program végére a diákok határozottan választottak iskolát a bizonytalankodás és a döntésképtelenség helyett. Kiemelném, hogy mindkettőjüknek olyan helyre sikerült felvételt nyernie, ahová valóban szerettek volna, és megfelelt az érdeklődési körüknek, nem pedig egy olyan intézményben kell tanulniuk, ahova nem szívesen járnak, de csak oda vették fel őket. Dolgozatom végéhez közeledve, felkerestem a volt mentoráltjaimat, és arra kértem őket, hogy pár mondatban írják le, jelenleg hol tartanak és hogyan érzik magukat az új iskolájukban. Noel a következő pár sort írta: „Jelenleg a Szerencsi Szakképzési Centrum Sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Technikum, Szakképző Iskola és Gimnáziumba tanulok. Honvéd kadét szakon vagyok.

Nagyon jó volt a program és örülnék, ha a középiskolában is lenne erre lehetőség. A továbbtanulásban nagyon sokat segített, nagyon boldog vagyok, hogy itt tanulhatok. Nagyon motiválnak érzem magam, sokkal jobban készülök az órákra. Sikerült új barátokat is szereznem.”

Ervin üzenete így szólt: „A program sokat segített a továbbtanulásnál, hogy milyen irányba menjek tovább. Jelenleg a Georgikon Görögkatolikus Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiumban tanulok, mezőgazdasági gépész szakon. Az iskolában tényleg azt kapom, amit a mentorálás során megbeszéltünk. Nagyon sok a gyakorlat, ami kifejezetten tetszik.”

Nagy örömmel töltötték el a gyerekek által megfogalmazott üzenetek. Látom, hogy a mentorált gyerekek, olyan iskolába tanulnak, amit szerettek volna, és sikeresek a tanulmányaikban. Büszke vagyok a velük közösen elért eredményeimre.

Végezetül személyes tapasztalataimat fogalmaznám meg, annak kapcsán, hogy mit adott nekem a program. Véleményem szerint ez a kezdeményezés nagyon sok gyermek életét megváltoztatta. Lehetőségem nyílt olyan élményeket és lehetőségeket biztosítani nekik, amit a szüléiktől soha nem tudtak volna megkapni. Esélyt kaptak arra, hogy az életük jobb irányba induljon el, és megerősíthettem bennük azt, hogy ők nagyon erős és értékes emberek. Nem minden foglalkozás volt zökkenőmentes. Kihívás elé állított a gyerekek bizalmának elérése, hiszen az otthoni körülmények és az, amit eddig tapasztaltak az életükben megerősítette bennük a gondolatot, miszerint az emberek nem jóindulatúak. Hatalmas sikernek élem meg, hogy a program végén úgy sikerült elköszönni tőlük, hogy hiányozni fognak a közös órák. Ez volt talán az egyik legnagyobb visszajelzést, amit eddig kaptam.

Úgy gondolom, hogy a Tanítsunk Magyarorszáért program, nem csak a hátrányos helyzetű gyerekeknek tud segítséget nyújtani, hanem a mentornak is. Személyes tapasztalatom, hogy nagyon sokat kaptam a gyerekektől. Megtanították nekem újra értékelni az apró dolgokat és teljes mértékben megerősítették bennem azt, hogy jól döntöttem, amikor a pedagóguspályát választottam.

Jó szívvel ajánlom a programot mindenkinek, aki érez magában egy kis potenciált arra, hogy jobbra tegye a hátrányos körülmények közül érkező tanulók életét. A gyerekeknek nagyon sokat jelent, ha olyan mintákat láthatnak maguk előtt, amilyenre később ők is válhatnak.

Befejezés

A dolgozatom bevezető részében személyes motivációmot osztottam meg annak kapcsán, miért ezt a témát választottam. A szakirodalmak áttekintésénél részleteztem a mentorálás elméleti és történeti hátterét, valamint a magyar gyermekek iskolai teljesítménye és családi háttere közötti összefüggésekről is szót ejtettem. A TM. program bemutatásával részletesen ismertettem a program történetét, céljait és a benne részt vevő mentorok szerepét. Bemutattam, hogyan segít a program a hátrányos helyzetű diákoknak. Ismertettem, hogy kik vehetnek részt a mentor programban, és milyen feltételeknek kell megfelelni, illetve beszámoltam a programhoz való csatlakozásom folyamatáról. Az elméleti háttér bemutatása után áttértem a gyakorlati rész ismertetésére és hipotéziseim megfogalmazásra. Az első hipotézisemként azt a tényt neveztem meg, hogy a programban résztvevő gyerekeknek a mentorálás során fejlődik az

önbizalmuk, nyitottabbak lesznek a világ felé és tesznek céljaik megvalósításáért. A második tézisemként arról végeztem kutatást, hogy a gyermekek fejlődési szemléletének kialakítása hozzásegíti a tanulókat a kudarc feldolgozásához. Lehetőséget biztosít arra, hogy tanuljanak a hibáikból. Gyakorlati példáimon keresztül a fentiekben leírt téziseimet támasztottam alá. Írásomban kiemeltem a TM1 és TM2 kurzus fontosságát és hogy milyen módon készített fel a mentorálásra.

Továbbiakban azt taglaltam, hogy milyen foglalkozásokat tartottam a mentoráltjaimnak. Az első alkalommal az ismerkedést helyeztem a fókuszba. A gyermekek megismerése elengedhetetlen a program működéséhez. Hangsúlyt fektettem a diákok önismeretének fejlesztésére. Motivációjuk létrehozására és erősítésére. Betekintést kaptunk, a diákok kreatív munkálkodásaiba és abba, hogyan tudnak együttműködni új, általuk nem ismert diákokkal. A pályaorientációs foglalkozáson a hangsúlyt a diákokat támogatására és saját érdeklődési körük, képességeik és lehetőségeik feltérképezésére fektettem. E foglalkozások keretein belül a diákok személyre szabott útmutatást kaptak, hogy tudatosabb és magabiztosabb döntéseket hozhassanak a jövőjükéről. A diákoknak tartott sportfoglalkozás lényege abban állt, hogy segítette a mentoráltak testi-lelki fejlődését, valamint erősítette a csapatszellemet és a közösségi összetartást. A közös mozgás lehetőséget adott új szociális kapcsolatok kialakítására, miközben javította a tanulók fizikai állóképességét. Ismertettem a Dixit nevű kártyajátékot, és hogy milyen következtetéseket tudunk levonni a kártyajáték során. Részleteztem az iskolán kívüli pályaválasztási kirándulás sikeres lebonyolítását, és szót ejtettem arról is, hogy ez milyen módon befolyásolta a gyerekek döntését. Feldolgoztuk a továbbtanulási dilemmákat és megoldást találtunk az esetleges problémákra. Végezetül sikerült a középfokú intézmény kiválasztásában is sikereket elérni. A kutatásom összefoglalja a Tanítsunk Magyarorszáért program során szerzett tapasztalatokat, különös tekintettel a mentorálás hatékonyságára.

Dolgozatomat egy Julia Elizabeth Annas idézettel zárom:

„Rengeteg ember él borzalmas körülmények között, szegénységben és kiszolgáltatottságban (például nagyvárosok nyomornegyedeiben), ami miatt nem várhatjuk el tőlük, hogy az általuk példaképnek tekintett személyektől tanult dolgokon elgondolkodjanak, illetve ezeket kritikával illessék, még akkor sem, ha ezek a példaképek gyakran (és érthető okokból) nem az erények fontosságát hangsúlyozzák, hanem hogy mindenkinek a maga javát kell néznie. Úgy érzik, nem szabad hagyni, hogy a mások iránti gondoskodás visszahúzza az embert, hozzá kell szokni az erőszakhoz és a kegyetlenséghez és még sok szörnyűséghez. (...) Ezek az emberek nem tudnak erényessé válni, de nem azért, mert képtelenek lennének rá, hanem mert elképzelhetetlenül

nehéz helyzetben vannak.”²⁹

²⁹ https://www.citatum.hu/szerzo/Julia_Annas Letöltési idő: 2024.10.10.

Mellékletek

1.sz. melléklet

GYAKORLATLEÍRÁS

A GYAKORLAT CÍME: Fókuszban az ismerkedés

ÖTLETGAZDA: Bodor Vivien

A MEGVALÓSÍTÁS HELYE: Cigánd

A GYAKORLAT JELLEGE: ismerkedés, önismeret, kommunikáció

A gyakorlat célja	Célom ezzel a feladattal abban állt, hogy a gyerekeknek „élményt” biztosítsak, mert fontosnak találok a pozitív énkép elemeinek erősítését vagy kialakítását.
A gyakorlat leírása	Névkereső” volt, ahol mindannyian mondtunk egy-egy dolgot a nevünk kezdőbetűjével.
Szükséges eszközök	A feladat megvalósítása nem igényel eszközt.
Szükséges anyagi forrás	Nem igényel anyagi forrást
Lehetséges helyszín	Iskolán belüli foglalkozás, osztályterem.
Szükséges időkeret	15-30 perc
MEGJEGYZÉSE	A foglalkozáson összességében minden fejlesztési célt sikerült megvalósítanom. Az önreflexió célja a mentoráltak önismeretének elmélyítése és teljesítményük átgondolása volt.

GYAKORLATLEÍRÁS

A GYAKORLAT CÍME: Kreatív foglalkozás

ÖTLETGAZDA: Bodor Vivien

A MEGVALÓSÍTÁS HELYE: Cigánd

A GYAKORLAT JELLEGE: kreatív, készségfejlesztés

A gyakorlat célja	A foglalkozás célja a kreatív gondolkodás, valamint az önálló ötletek megvalósítása volt.
A gyakorlat leírása	A foglalkozás keretében egy tökfaragó foglalkozást szerveztünk a többi mentortársammal közösen, amely során a programot az időjárási körülményekhez igazítottuk, hogy mindenki számára kellemes és biztonságos legyen a részvétel.
Szükséges eszközök	kés, kanál, szemeteskuka, mécses, tök, védőruházat,
Szükséges anyagi forrás	A tökök beszerzése a mentor pénzből történt.
Lehetséges helyszín	Iskolán belüli foglalkozás, osztályterem.
Szükséges időkeret	1-1,5 óra
MEGJEGYZÉSE	A tökfaragó foglalkozás egy sikeres, vidám és hasznos esemény volt, amely ismét jobban összekovácsolt minket.

GYAKORLATLEÍRÁS

A GYAKORLAT CÍME: Sportfoglalkozás

ÖTLETGAZDA: Bodor Vivien

A MEGVALÓSÍTÁS HELYE: Cigánd

A GYAKORLAT JELLEGE: sporttevékenység, készségfejlesztés

A gyakorlat célja	A sportfoglalkozás célja az állóképesség javítása, a csapatmunka és a készségfejlesztés volt.
A gyakorlat leírása	A csapatokat véletlenszerűen alakítottuk ki. Sorversennyel kezdtünk, majd a végén a nyertes csapat által választott játékkal zártuk az órát.
Szükséges eszközök	jelölő háromszög, jelölő mez, focilabda, kosárlabda,
Szükséges anyagi forrás	A tökök beszerzése a mentor pénzből történt.
Lehetséges helyszín	Iskolán belüli foglalkozás, osztályterem.
Szükséges időkeret	1-1,5 óra
MEGJEGYZÉSE	Összegezve a sportfoglalkozást, sikerült fejleszteni a fizikai készségeket. A gyerekeknek nőtt az önbizalmuk azáltal, hogy a feladatokat sikeresen elvégezték. Nagyon céltudatosok voltak és nem adták fel. Fejlődött a kitartásuk.

Irodalomjegyzék

- A fiatal nők és a lányok diszkriminációja az oktatás területén*, hozzáférés: 2023. 11. 25. lex.europa.eu
- A hátrányos helyzet tovább örökítésének megszakítása.* hozzáférés, 2023.11.25. file:///C:/Users/Admin/Downloads/HU_Investing%20in%20children%202013_HU.pdf
- A társadalom, az iskola és a pedagógia*, szerk. Illyés Sándor, Nádasdi Mária, (Budapest, 1986)
- Az egyenlőség felé. A hátrányos megkülönböztetés tilalma*, hozzáférés: 2023. 11. 25. www.academia.edu
- BACSKAI Katinka, *Iskolák a társadalom peremén : alacsony státusú diákokat tanító eredményes tanárok*, (Szeged: Belvedere Meridionale, 2015)
- BODA V. L. - HORVÁTH G. (2021): Az első egy év tapasztalatai a „Tanítsunk Magyarországot” programban – Bevezetés a mentori munka alapjaiba. *Anyanyelv-pedagógia*. XIV. évf. 111–121.
- Cs. CZACHESZ Erzsébet - RADÓ Péter: *Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények* – In: Jelentés a magyar közoktatásról. (Budapest, Országos Közoktatási Intézet, 2003)
- DÁVID M. - GEFFERTH É. - NAGY T. - TAMÁS M. (2014): *Mentorálás a tehetséggondozásban. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége*. Budapest.
- DIMITRIE Gusti, *A szociológiai monográfia* / [vál.,ford.,bev., jegyz. és függelék: Balázs Sándor] *Egyetemi doktori (PhD-) értekezés Hátrányos helyzetűek a ...* hozzáférés, 2023.11.25. dea.lib.unideb.hu
- FEJES J. B. (2012): A mentorálás hatása a tanulási motivációra és a szövegértésre hátrányos helyzetű tanulók körében. *Iskolakultúra* 7. 80–96.
- FÉNYES H. (2000): Az eltérő továbbtanulási hajlandóságok vizsgálata. *Társadalom és Gazdaság Közép- és Kelet-Európában*. 22(2). 153–187.
- FERGE Zs. (2015): Lehet-e törvényekkel csökkenteni a gyerekek tanulási esélyeinek egyenlőtlenségeit? In FEHÉRVÁRI A. - JUHÁSZ E. - KISS V. Á. - KOZMA T. (szerk.): *Oktatás és fenntarthatóság. Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete*. 141–170.
- GAZSÓ F. (1982): Az esélyegyenlőtlenségek és az iskolarendszer. *Társadalmi Szemle*. 11.
- Hátrányos helyzetű gyermekek mentális egészsége és távolléti publication* › 361644870_Hatranynos_helyzetu_gy..., hozzáférés: 2023, 11. 25. www.researchgate.net
- Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – OKT* – hozzáférés, 2023.11.25. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/921_htrnyos_helyzet_trsa-dalmi_csoportok.html

HORVÁTH G. (2023): A mentorálás, mint szakmai tapasztalatszerzés – mentorok vélekedése szerepük előnyeiről. *Pedagógusképzés*, 21(49). 2023/1. 57–75.

hozzáférés 2023.11.23. <https://www.ksh.hu/sdg/1-22-sdg-1.html>

KOCSIS N. - BOCSI V. (2022): A Tanítsunk Magyarországért Mentorprogram eredményessége. *Különleges Bánásmód*, 8. (2). 87–101.

KOZMA T. (1975): *Hátrányos helyzet. Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei*. Tankönyvkiadó. Budapest.

KOZMA Tamás, *Hátrányos helyzet*, (Budapest : Tankvk., 1979)

KÖVÉR Ágnes: *Esélyegyenlőség - Jogok- Közoktatás*. (Jogklinika és Street Law Oktatási és Kutatási Alapítvány, 2006)

LUBINSZKI M. (2022): A Tanítsunk Magyarországért program pályaorientációs fókusza. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*. 2022/4. 63–71.

MEZŐ K. (2015): Pályaorientáció, pályatanácsadás tehetségeseknek. *Magiszter* 13. évf. 2. sz. 57–60.

NAGY József, *Iskolaelőkészítés és beiskolázás*, (Budapest : Akad. K., 1974)

PALATIN Anna, *Hátrányos helyzet*, (Budapest ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Tanárképzési és -továbbképzési Központ, 2005)

PAPP H. - ALTER E. - GODÓ K. - CEGLEDI T. (2023): A mentor mint iránytű. A Tanítsunk Magyarországért mentorprogram hatása az alacsony státuszú diákok jövőképre, tanulmányi aspirációikra. *Pedagógusképzés*, 21 (49). 2023/3. 59–79.

RÉTHY E. - VAMOS Á. (2006): *Esélyegyenlőség és méltányos pedagógia*. Bölcsész Konzorcium. Budapest.

SARUDI Károlyné, *Hátrányos helyzet*, (Budapest Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar 2008)

SZÉLL Krisztián, *Iskolai eredményesség a hátrányos helyzet tükrében*, hozzáférés 2023.11.24. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=618298>

V. GÖNCZI Ibolya, *Gyermekek és ifjúságvédelem, a hátrányos helyzet kezelése : oktatási segédanyag a gyakorlatvezető mentortanár pedagógus szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szak hallgatói számára*, (Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015)

VARGA A. (2015): Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In: Varga Aranka (szerk.) *A nevelésszociológia alapjai*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. Wlisslocki Henrik Szakkollégium. Pécs. 241–272.

VÁRNAGY E. - VÁRNAGY P. (2000): *A hátrányos helyzet pedagógiája*. Corvinus Kiadó.

Budapest.

VECSEINÉ M. K. (2011): Tehetséggondozás hátrányos helyzetű gyermekek körében. Debreceni Egyetem Természettudományi Doktori Tanács Matematika és Számítástudományok Doktori Iskola. Debrecen.

5. számú melléklet

NYILATKOZAT

Alulírott Bodor Vivien büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam benyújtott, A... Isultavik... Haggazomazogert propaganda hatalmának vizsgálata című TDK dolgozat (pályamunka) önálló, saját szellemi termékem, az más szellemi tulajdonát nem sérti. Amennyiben mások munkáját felhasználtam, azokra megfelelően hivatkozom, beleértve a nyomtatott és az internetes forrásokat is.

Tudomásul veszem, hogy a TDK dolgozat példánya a védés után a Tokaj-Hegyalja Egyetem könyvtárában kerül elhelyezésre, ahol a könyvtár olvasói hozzájuthatnak.

Kelt: Sárospatak 2024 év 10 hó 24 nap.

Bodor Vivien
aláírás